

فرهنگ سربازی

۲۱۳

ماهنامه فرهنگی، سیاسی و اجتماعی
سال شانزدهم - مرداد ۱۴۰۴

شعار این ماه:

خبرنگار روایتگر حقیقت پاسدار آگاهی

در این شماره می خوانید:

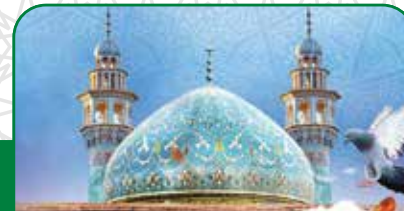
- ◀ عملیات مرصاد چرا و چگونه اتفاق افتاد
- ◀ مزایا و چالش های هوش مصنوعی در زندگی ما
- ◀ مروری بر علل پیروزی ایران در جنگ تحمیلی اخیر
- ◀ نقش صنعت دفاعی در اقتدار ملی و بازدارندگی راهبردی
- ◀ روایت زندگی پارسا منصور، ورزشکار شهید از زبان پدر و دوستش
- ◀ گفت و گو با کامبیز فروتن سرباز متأهل و دغدغه مند آینده ایران

شعار سال؛ رکن اساسی
رشد اقتصادی و پیشرفت

عملیات مرصاد
چرا و چگونه اتفاق افتاد

مسجد، میدان اصلی
مقاومت نرم

همه بدانند که خدای متعال نصرت را
برای ملت ایران در ذیل نظام اسلامی
و زیر چتر قرآن و اسلام تضمین کرده
و ملت ایران حتماً پیروز خواهد شد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار مسئولان قوه قضائیه - ۱۴۰۴/۰۴/۲۵

فرهنگ سربازی

کلام مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای بروز امر ملی در جنگ اخیر را بسیار مهم و مانع تحقق نقشه دشمن دانستند و فرمودند: محاسبه و نقشه متجاوزان این بود که با حمله به برخی شخصیت‌ها و مراکز حساس ایران، نظام ضعیف خواهد شد و آنگاه با به میدان آوردن هسته‌های خفته مزدوران خود از منافع و سلطنت‌طلب تا اراذل و اوباش، می‌توانند با تحریک مردم و به خیابان کشیدن آنها، کار نظام را تمام کنند. دیدار با مسئولان قوه قضائیه - ۱۴۰۴/۰۴/۲۵

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر اینکه مسئولان باید با قوت و روحیه کامل به کار خود ادامه دهند، گفتند: همه بدانند که خداوند طبق آیه «وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ»، نصرت خود را بر ملت ایران و ذیل نظام اسلامی و چتر قرآن و اسلام تضمین کرده و این ملت یقیناً پیروز خواهد شد. دیدار با مسئولان قوه قضائیه - ۱۴۰۴/۰۴/۲۵

رهبر انقلاب با تأکید بر اینکه نتیجه همه سفارش‌ها به قوه قضائیه باید در اعتماد مردم به آن متبلور شود، گفتند: بارها در دیدار مسئولان قضایی گفته‌ایم که باید به شکلی عمل کنیم که هر کسی در هر گوشه کشور مورد ظلم و تعدی قرار گرفت، بداند مشکل او با مراجعه به دادگستری حل می‌شود. دیدار با مسئولان قوه قضائیه - ۱۴۰۴/۰۴/۲۵

رهبر انقلاب ملت ایران را ملتی بزرگ و ایران را کشوری قوی، پهناور و برخوردار از تمدن کهن و ثروت فرهنگی و تمدنی صدها برابر بیشتر از آمریکا و امثال آن خواندند و افزودند: با وجود این حقایق، انتظار تسلیم ایران در برابر کشوری دیگر، یکی دیگر از مهم‌ل‌گویی‌های غلط است که یقیناً مایه استهزاء افراد دانا و خردمند واقع خواهد شد. سومین پیام تصویری خطاب به ملت - ۱۴۰۴/۰۴/۰۵

رژیم صهیونیستی باید بداند که تعرض به جمهوری اسلامی هزینه سنگینی برای آن خواهد داشت که بحمدالله این اتفاق افتاد و افتخار آن متعلق به نیروهای مسلح و مردم عزیزمان است که این نیروها را در درون خود پرورش داده و با پشتیبانی، دست آنها را برای چنین کار بزرگی، باز و قوی کردند. سومین پیام تصویری خطاب به ملت - ۱۴۰۴/۰۴/۰۵

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این پیام با گرامی‌داشت یاد شهیدان گرانقدر و سرداران و دانشمندان ارزشمند شهید، خطاب به ملت گفتند: این پیروزی چند تیریک لازم دارد. یک تیریک، پیروزی بر رژیم جعلی صهیونیستی است که با وجود آن همه هیاهو و ادعا در زیر ضربات جمهوری اسلامی تقریباً از پا در آمد و له شد. سومین پیام تصویری خطاب به ملت - ۱۴۰۴/۰۴/۰۵

«ای ایران» بخوان

علیه السلام
شیخ ابوالحسن

فهرست

۴	نقش صنعت دفاعی در اقتدار ملی و بازدارندگی راهبردی
۵	روایت زندگی پارسا منصور، ورزشکار شهید از زبان پدر و دوستش
۶	مروری بر علل پیروزی ایران در جنگ تحمیلی اخیر
۸	خبرنگار؛ روایتگر حقیقت؛ پاسدار آگاهی
۱۱	از رحلت تا سقیفه
۱۴	تحلیل و بررسی صلح امام حسن (ع) از دیدگاه اسلام
۱۶	نقش سلمان فارسی در جنگ خندق
۱۸	ریشه‌ی دین، حسن خلق است
۲۰	مسجد، میدان اصلی مقاومت نرم
۲۲	علل و عوامل کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲
۲۳	گفت‌وگو با کامبیز فروتن سرباز متأهل و دغدغه‌مند آینده ایران
۲۴	حقوق بشر یا ابزار سلطه
۲۶	عملیات مرصاد چرا و چگونه اتفاق افتاد
۲۸	نقش موثر سرلشکر خلبان عباس بابایی در دفاع مقدس
۳۰	مزایا و چالش‌های هوش مصنوعی در زندگی ما
۳۲	شعار سال؛ رکن اساسی رشد اقتصادی و پیشرفت
۳۴	نقش آموزش و مهارت‌آموزی در افزایش امید به آینده در میان نسل جوان
۳۶	بخش‌هایی از قوانین مرتبط با خدمت وظیفه عمومی
۴۰	اخبار مربوط به حوزه خدمت وظیفه عمومی

سرمقاله

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

شهید؛ تندیس جاودانگی

ادامه‌ی راه مردانی است که در دل بیابان، لب بر آب بستند تا حقیقت را سیراب کنند. بگذار جهان با رنگ‌های فریبنده‌اش غوغا کند؛ شهید، فریب نمی‌خورد. او اهل معامله است؛ اما نه با سکه‌های دنیا، او جان می‌دهد، اما نان نمی‌خواهد. غرورش را به پای هیچ تختی نمی‌ریزد، حتی اگر زرین باشد. شهید، شاهی‌ست که در مسند عشق تکیه زده است. وقتی گلوله به سینه‌اش می‌نشیند، نمی‌افتد؛ بلکه می‌روید! چون او خاک نیست، بلکه بذر است. بذر بیداری، بذر ایمان. آنجا که می‌افتد، فردایی روشن‌تر از امروز سر برمی‌آورد. و همین است رمز جاودانگی‌اش. هر شهید، درختی است که ریشه در آسمان دارد و سایه‌اش تا قرن‌ها بر سر ماست. شهیدواژه‌ای است که در نگاه مادران داغدار، در بغض خواهران صبور، و در اشک کودکانی که پدر را تنها در قاب عکس دیده‌اند، زنده است. او زنده است، چون مرگ را شکست داده است. مرگ را نه با شمشیر، که با لبخند. آری! عظمت شهید در همین است که از خود می‌گذرد تا "ما" بمانیم. عظمت شهید آن است که هرگاه بخواهی معنای آزادی را بفهمی، باید قامت بی‌سر او را تصور کنی که در دل خاک، فریاد می‌زند: "من زنده‌ام، تا تو آزاد باشی." حقیقت آن است که آنان گم نشده‌اند؛ شهید را باید زندگی کرد؛ باید به او اقتدا کرد؛ باید از او آموخت که چگونه در زمانه‌ی تاریکی، چراغ شد و راه را نشان داد. در انتهای تمام این حرف‌ها، یک جمله می‌ماند که به بلندای دل‌هاست: شهید، فقط یک انسان نبود؛ او یک امت بود، یک امت بیدار.

شهید، واژه‌ای‌ست کوتاه، اما به بلندای تاریخ ایستادگی. شهید، نه یک اتفاق، که تجلی یک انتخاب است. در روزگاری که خیلی‌ها «ماندن» را بر «رفتن» ترجیح دادند، او راهی را برگزید که پایانش، آغاز بود؛ آغاز پرواز، آغاز جاودانگی. آری! شهید کسی‌ست که از خاک برخاست، اما در خاک نماند. با بند پوتین‌هایی که به گل نشست، دل از دنیا شست و رفت تا در صف عاشقان بایستد؛ در جایی که زمان از حرکت می‌ایستد و زمین، سجده‌گاه خون می‌شود، شهید، بی‌هیاهو می‌آید؛ مثل نسیم، اما می‌ماند؛ مثل کوه. او قهرمان داستانی‌ست که هیچ نویسنده‌ای جز خدا قلمش را در دست نداشته است. داستانی پر از ایثار، لبریز از ایمان، لبریز از عطش حقیقت، از همان نخستین گام که به میدان می‌گذارد، ردای مرگ را نه بر قامت، که بر غرور خویش می‌پوشد. مرگ برای او، نه پایان، بلکه لبیک است به دعوتی ازلی "هَلْ مِنْ نَاصِرٍ يُنْصِرُنِي؟" او به جای هراس، لبخند دارد؛ به جای بیم، شوق؛ به جای شک، یقین. و این‌گونه است که در میانه‌ی میدان، هر قطره‌ی خونش، پرچم یک بیداری می‌شود، مگر نه این است که خون شهید، جوهر قلم تاریخ است؟ مگر نه این است که اگر آنان نبودند، آزادی واژه‌ای غریب در فرهنگ ما باقی می‌ماند؟ این شهید بود که نام «انسان» را از لابه‌لای زنجیرها بیرون کشید و عزت را دوباره معنا کرد، شهید، میراث‌دار حماسه‌ی کربلاست. هر شهیدی که بر خاک افتاد، تپش قلب حسین‌گونه‌ای بود که در لحظه‌ی بریده شدن، زمزمه‌ی «الهی رضا برضاک» را به گوش فرشتگان رساند. او

صاحب‌امتیاز		معاونت فرهنگی و تبلیغات نمایندگی ولی فقیه در سپاه	
مدیر مسئول	دکتر حسین محبی	پیامک نشریه	۶۶۰۰۹۹۶۲
سردبیر	فریدتولیده	مرکز تولید و توزیع	کوروش فتاحی و مهدی میرغیثائی
طراح و صفحه‌آرا	حمیدرضا نجفی شاه‌کوهی	رایانامه	f.sarbaz@chmail.ir
لیتوگرافی و چاپ	مرکز چاپ سپاه	دورنگار	۳۳۲۲۲۰۳
تلفن سردبیری	۰۲۱۳۵۲۳۳۸۴۷	تلفن تماس	۰۲۱۳۵۲۳۳۷۰۰
توزیع	۰۲۱۳۵۲۳۳۸۷۸	صندوق پستی	۱۷۷۷۵/۳۸۷
نشانی مجله		تهران: ستاد فرماندهی کل سپاه، حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه، بلوک ۲، معاونت فرهنگی و تبلیغات، مدیریت انتشارات	
همکاران این شماره		رضا ابراهیمی، شایان کوچکی رودبند، ولی شمس ناتری، حمیدرضا سعیدی، جعفر منتظر، امیرحسین کاظمی، سیدسارای پورسیدی، احمد سلیمانی، امیرحسین امیربهادری، زهرا قادری، محمدرضا صدیقی و حجت‌الله شریفی، حسن شریعتی، ابوالفضل دماوندی، مهدی ناظوری، رضا ابراهیمی و آرمان نجات مهرابی.	

نقش صنعت دفاعی در اقتدار ملی و بازدارندگی راهبردی

محمدرضا صدری

♦ در دنیای پر آشوب امروز، امنیت و اقتدار ملی دیگر مفاهیمی سنتی نیستند، بلکه با مفاهیم فناوری، استقلال و بازدارندگی گره خورده‌اند. ایران به عنوان کشوری با موقعیت ژئوپلیتیکی حساس، در دهه‌های اخیر توانسته با سرمایه‌گذاری هوشمندانه بر صنعت دفاعی بومی، نه تنها نیازهای نظامی خود را تأمین کند، بلکه به سطحی از بازدارندگی دست یابد که هر گونه تهدید مستقیم را خنثی سازد. در این مقاله به نقش صنعت دفاعی ایران در ایجاد اقتدار ملی و شکل دهی به بازدارندگی راهبردی می‌پردازیم؛ موضوعی که برای نسل جوان، پیامی روشن دارد: اقتدار از دل علم و خودباوری متولد می‌شود. در دنیای امروز، امنیت دیگر فقط به تعداد سرباز یا مرزهای فیزیکی محدود نمی‌شود. امنیت واقعی از درون ملت و قدرت خوداتکایی آن برمی‌خیزد. ایران، در طول دهه‌های اخیر، به‌رغم تحریم‌های شدید و فشارهای بین‌المللی، توانسته با تکیه بر نخبان خود، پایه‌های صنعت دفاعی بومی را بنا نهد؛ صنعتی که حالا یکی از مهم‌ترین منابع قدرت و بازدارندگی کشور است. این نوشتار نگاهی دارد به اینکه چرا و چگونه این صنعت، نه تنها یک ابزار نظامی، بلکه یک ابزار اقتدار ملی و غرور جوانان ایرانی شده است. ♦

نقش صنعت دفاعی در اقتدار ملی و بازدارندگی راهبردی

۱-۱- صنعت دفاعی؛ فقط تانک و موشک نیست

وقتی حرف از صنعت دفاعی می‌زنیم، بعضی‌ها فوراً یاد تجهیزات سنگین نظامی می‌افتند. اما واقعیت این است که این صنعت، شامل فناوری‌های نوین مثل پهپادها، جنگ‌افزارهای سایبری، هوش مصنوعی نظامی، رادارهای پیشرفته و حتی زیرساخت‌های نرم‌افزاری هم می‌شود. ایران توانسته در بسیاری از این زمینه‌ها به استقلال و حتی برتری منطقه‌ای برسد.

۱-۲- خودکفایی در دل تحریم‌ها

یکی از بزرگ‌ترین افتخارات صنعت دفاعی ایران، شکوفایی در دل محدودیت‌هاست. در زمانی که بسیاری از کشورها برای واردات یک قطعه ساده به غرب وابسته‌اند، ایران با تکیه بر مهندسان داخلی، موشک‌هایی با برد بیش از ۲ هزار کیلومتر، سامانه‌های پدافندی بومی مثل "باور ۳۷۳" و انواع پهپادهای رزمی و شناسایی را تولید کرده است.

۱-۳- بازدارندگی؛ یعنی دشمن حساب کار دستش بیاید

بازدارندگی یعنی دشمن بداند اگر حمله کند، تاوان سنگینی می‌پردازد. صنعت دفاعی ایران، به‌ویژه با قدرت موشکی، امروز به مرحله‌ای رسیده که هرگونه تهدید را می‌تواند پاسخ دهد. همین بازدارندگی باعث شده در سال‌های اخیر، علی‌رغم تنش‌های سیاسی فراوان، هیچ کشوری

حتی فکر حمله مستقیم به ایران را نکند، حتی در همین اتفاقات اخیر و حمله رژیم صهیونیستی و آمریکا به ایران، این رژیم زیر فشار صنعت دفاعی ایران له شد و آمریکایی‌ها هم متوجه شدند که هر حرکت اضافه آنها موجب از بین رفتن پایگاه هایشان در منطقه غرب آسیا می‌شود.

۱-۴- جوانان در خط مقدم فناوری

بیش از ۶۰٪ از مهندسان صنایع دفاعی ایران زیر ۴۰ سال دارند. جوانان نخبه‌ای که گاه در دانشگاه‌ها و گاه در مجموعه‌هایی مانند وزارت دفاع، سپاه، جهاد دانشگاهی یا شرکت‌های دانش‌بنیان مشغول طراحی و ساخت ابزارهایی هستند که کشورهای پیشرفته، حاضرند میلیاردها دلار بابتشان بپردازند. این درحالی است که در قبل از انقلاب با نگاه تحقیر به جوانان این مرز و بوم نگاه می‌شد.

۱-۵- اقتدار ملی؛ چیزی فراتر از جنگ‌افزار

قدرت واقعی فقط در داشتن موشک نیست، بلکه در اعتماد به نفس یک ملت است. وقتی مردم احساس امنیت می‌کنند، وقتی می‌دانند کشورشان توانایی دفاع از خود را دارد، همبستگی اجتماعی و اعتماد عمومی بالا می‌رود. صنعت دفاعی ایران با ایجاد امنیت، نه فقط از نظر نظامی، بلکه از منظر روانی، نقش کلیدی در ثبات و انسجام ملی داشته است. در واقع، این صنعت تبدیل به منبع آرامش شده است، نه نگرانی. وقتی ایرانی‌ها می‌بینند که کشورشان بدون

روایت زندگی پارسا منصور، ورزشکار شهید از زبان پدر و دوستش

روی مزارم بنویسید «پسر ایران»

حمله‌ای کور که نه تنها هدف اصلی را به خطر انداخت، بلکه زندگی خانواده‌ای را برای همیشه زیر و رو کرد. در آن حمله، پارسا منصور هزارجریبی، جوان ۲۶ ساله و سرباز وظیفه ارتش، در خواب به شهادت رسید؛ جوانی که تنها پنج ماه از خدمت سربازی‌اش گذشته بود و تمام زندگی‌اش را با شور، وطن‌دوستی و محبت به خانواده سپری کرده بود. خانه‌شان با خاک یکسان شد، پسرشان دیگر نفس نمی‌کشید.

پسرم در خواب شهید شد

رامین منصور هزارجریبی، پدر پارسا با صدایی گرفته از اندوه، روایت آن شب تلخ را این‌گونه آغاز می‌کند: «پارسا گروهان دوم وظیفه بود. از اول بهمن رفته بود خدمت. شب حادثه مرخصی گرفته بود، آمده بود. خانه ما دیوار به دیوار خانه دکتر ذوالفقاری بود؛ همان دانشمند هسته‌ای که هدف اصلی حمله بودند. راکت دقیقاً به پشت‌بام خانه ایشان خورد و طبقه سوم ما هم‌سطح همان پشت‌بام بود. موج انفجار به قدری شدید بود که پارسا همان لحظه در خواب شهید شد، بدون آنکه حتی آخ بگوید. البته من و مادرش هم داخل خانه بودیم. آوار ریخت روی سرمان. با هزار زحمت خودمان را بیرون کشیدیم تا به کمک پارسا برویم. اما وقتی رسیدیم، دیگر کار از کار گذشته بود. پارسا دیگر نفس نمی‌کشید. همان‌جا دنیا برای ما تمام شد.»

روی سنگ قبرم بنویسید...

عاشق شهید «صیاد شیرازی» بود. از عملیات‌ها، از حماسه خرمشهر طوری حرف می‌زد که انگار خودش آنجا بوده. یک بار فایل صوتی‌اش را در گوشی‌اش پیدا کردم، به یکی از دوستاش گفته بود: «همت‌ها رفتند، ما ماندیم.» و البته، یک جمله همیشگی‌اش که حالا به وصیت بدل شده است: «می‌گفت بابا، وقتی مردم، روی سنگ قبرم بنویسید: پسر ایران. و لوگوی پرسپولیس را هم کنارش بگذارید. من همیشه با خنده می‌گفتم آخه من که نباید برای تو سنگ قبر بگیرم... اما حالا، وصیتش شده واقعیت.»

تاریخ شهادت: بامداد جمعه ۲۳ خرداد ۱۴۰۴

وابستگی، قدرتمندانه روی پای خودش ایستاده، این تبدیل به یک سرمایه اجتماعی و اقتدار نرم می‌شود. اقتداری که در دل جوانان، امید و انگیزه می‌سازد. در اتفاقات اخیر هم شاهد یک اتحاد عظیم در بین هموطنان بودیم که در ادامه موجب از بین رفتن تمام نقشه‌های رژیم صهیونیستی در اثر این همبستگی و اقتدار ملی شد.

۱-۶- صنعت دفاعی در خدمت صلح؟

شاید به نظر بعضی‌ها عجیب به نظر برسد، اما صنعت دفاعی قوی، اگر در جهت بازدارندگی استفاده شود، عملاً حافظ صلح است. ایران بارها اعلام کرده که سیاستش دفاعی است، نه تهاجمی. ولی داشتن توان مقابله، خودش یکی از دلایل اصلی صلح در منطقه بوده. این درحالی است که در همین سده اخیر و قبل از انقلاب اسلامی شاهد اشغال کامل ایران توسط بیگانگان در جنگ‌های جهانی اول و دوم بودیم.

۷-۱- نقش صنعت دفاعی در دیپلماسی و قدرت نرم

در دنیای امروز، دیپلماسی فقط به لیخنه و مذاکره محدود نمی‌شود. پشت سر هر لیخنه موفق، باید قدرتی باشد که طرف مقابل آن را حس کند. ایران با نمایش قدرت دفاعی خود در مائورهای نظامی و عملیات‌های محدود منطقه‌ای، توانسته جایگاه خود را در معادلات بین‌الملل ارتقاء دهد. این قدرت، نه برای جنگ، بلکه برای حفظ صلح و اقتدار ملی در مذاکرات عمل کرده است.

نتیجه‌گیری

در نهایت، صنعت دفاعی ایران را باید فراتر از زرادخانه‌ای پر از سلاح دید؛ این صنعت، نماد خودباوری ملی، موتور محرک فناوری، و یکی از عوامل کلیدی در حفظ امنیت و صلح پایدار است. برای نسل جوان، این مسیر، الهام‌بخش است؛ نشان می‌دهد که با تلاش، تخصص، و تعهد، می‌توان حتی زیر شدیدترین فشارها، سربلند بود و تاریخ ساز شد.

منابع:

- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران. (۱۴۰۲). گزارش عملکرد صنعت دفاعی ایران.
- مرکز مطالعات راهبردی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. (۱۴۰۱). بررسی بازدارندگی دفاعی ایران در منطقه غرب آسیا. تهران: نشر بصیرت.
- اندیشکده راهبردی تبیین. (۱۴۰۰). تحلیل ساختار صنعت نظامی ایران و اثرات منطقه‌ای آن. جعفری، م.، و نادری، س. (۱۳۹۹). «خودکفایی نظامی و استقلال راهبردی در جمهوری اسلامی ایران». فصلنامه مطالعات امنیت ملی، ۱۲(۳)، ۴۵-۶۸.
- موسوی، ف. (۱۴۰۲). توسعه فناوری دفاعی و نقش آن در اقتدار ملی. تهران: مرکز پژوهش‌های دفاعی دانشگاه امام حسین (ع).
- سلیمانی، ح. (۱۳۹۸). «بازدارندگی موشکی و توازن قوا در غرب آسیا». دوماهنامه راهبرد دفاعی، ۲۸(۲)، ۳۹-۲۲.

مروری بر علل پیروزی ایران در جنگ تحمیلی اخیر

«ایمان، قدرت ملی، استقلال تصمیم و شکست جبهه استکبار»

آرمان مظهر نجات مهرابی

جنگی که معادلات جهانی را تغییر داد

در نبرد اخیر میان جمهوری اسلامی ایران و رژیم صهیونیستی، شاهد تحولی بنیادین در موازنه قدرت منطقه‌ای و جهانی بودیم. این جنگ نه تنها یک رویارویی نظامی، بلکه نبردی راهبردی میان اراده ملت ایران و جبهه‌ای متکی بر قدرت‌های غربی، به ویژه آمریکا بود. تحلیل مجموعه داده‌های نظامی، سیاسی، رسانه‌ای و امنیتی نشان می‌دهد که ایران در این نبرد دست برتر را به دست آورد؛ نبردی که پیامدهای آن هنوز در مراکز تصمیم‌سازی جهان در حال بررسی و تحلیل است.

پاسخ هماهنگ، دقیق و همه‌جانبه ایران

حمله گسترده و هماهنگ ایران به مراکز نظامی حیاتی اسرائیل با بهره‌گیری از بیش از صدها فروند موشک و پهپاد، نخستین حمله رسمی و مستقیم جمهوری اسلامی به یک کشور متخاصم بود. بر اساس گزارش منابع غربی، ایران توانست سامانه پدافند چندلایه و مشهور رژیم صهیونیستی را دچار اختلال کرده و حتی برخی پایگاه‌ها

را به‌طور کامل از کار بیندازد.

حملات دقیق به مناطقی همچون پایگاه نواتیم و مراکز فرماندهی، ضعف ساختاری امنیتی اسرائیل را آشکار ساخت. این عملیات آن‌قدر حساب‌شده بود که برخی تحلیل‌گران غربی آن را «کابوس امنیتی اسرائیل» توصیف کردند.

شکست سامانه‌های دفاعی با جنگ سایبری و فنی

پیش از آغاز شلیک موشک‌ها، ایران عملیات‌های پیچیده سایبری را علیه سامانه‌های پدافندی دشمن اجرا کرد. برخی سامانه‌ها از جمله «جتس» و «فلاخن داوود» عملاً از کار افتادند.

تحلیل‌گران نظامی غربی اذعان داشتند که توان ایران در تلفیق جنگ الکترونیک با حملات فیزیکی، ساختار دفاعی دشمن را فلج کرده است. حتی برخی از سامانه‌ها دچار اشتباه شده و به سمت اهداف خودی شلیک کردند.

این بدان معناست که ایران نه تنها در قدرت آتش، بلکه در نبرد اطلاعاتی و سایبری نیز به سطحی رسیده که توانسته عمق ساختار امنیتی دشمن را در هم بشکند.

◀ جنگ نابرابر؛ ایران تنها، اسرائیل با ناتو

از نکات برجسته این نبرد آن بود که ایران بدون هیچ حمایت علنی از هم‌پیمانان خود همچون محور مقاومت، به‌تنهایی وارد میدان شد. این در حالی بود که رژیم صهیونیستی از حمایت مستقیم ایالات متحده، انگلیس، فرانسه و آلمان برخوردار بود. حتی آواکس‌ها و سامانه‌های راداری ناتو برای کمک به اسرائیل وارد عمل شدند، اما باز هم نتوانستند از شدت خسارات بکاهند.

در حالی که اسرائیل با تمام ظرفیت جهانی از خود دفاع کرد، جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد تنها از ۵ درصد توان نظامی خود استفاده کرده است. با این وجود، در نهایت اسرائیل بود که درخواست آتش‌بس داد؛ و این یعنی شکست واقعی.

تفاوت اصلی ملت ایران با آنان، در ایمان، اراده و اعتقادات عمیق دینی است که آن‌ها را شکست‌ناپذیر کرده است. همانگونه که در جنگ نابرابر دفاع مقدس با حدود ۵۰ کشور جنگیدیم و پیروز شدیم. شهید حاج قاسم سلیمانی فرمود: «کمک از امام حسین (ع) می‌گیریم، نه از آمریکا»

◀ نقش ایمان و امداد الهی در پیروزی

گرچه جنگ با ابزار نظامی انجام شد، اما روح حاکم بر آن، روح جهاد و ایمان بود. فرماندهان سپاه پاسداران بارها تأکید کردند که این عملیات، ادامه راه شهدا و تبلور مکتب حاج قاسم سلیمانی است. رهبر معظم انقلاب نیز با اشاره به این عملیات فرمودند: «آنچه ایران را پیروز کرد، ایمان، اعتماد به خدا، و اقدام در وقت لازم بود.» و در بیانی صریح‌تر گفتند: «رژیم صهیونیستی با آن همه هیاهو و ادعا، در زیر ضربات جمهوری اسلامی تقریباً از پا درآمد و له شد.» این بیانات نه‌تنها شدت ضربه راهبردی ایران را نشان می‌دهد، بلکه نمایانگر آن است که پیروزی با تکیه بر ایمان و اخلاص، حتی قدرتمندترین ارتش‌های مدرن را نیز می‌تواند به زانو درآورد.

◀ هزینه‌های هنگفت دشمن، دستاوردهای راهبردی ایران

در این نبرد، ایران توانست دشمن را مجبور به عقب‌نشینی کند. بیش از ۲۰ میلیارد دلار خسارت به اسرائیل وارد شد و با مشکلات عظیم اقتصادی مواجه شده اند.

همان‌طور که خودشان گفتند، بخش عظیمی از تل‌آویو نابود شده و به خاموشی فرو رفته است، برخی این تخریب را تا یک‌سوم تل‌آویو عنوان می‌کنند. در مقابل، دشمن به هیچ‌یک از اهداف اصلی خود مانند نابودی سیستم موشکی یا زیرساخت هسته‌ای ایران دست نیافت.

اما ایران، صلح‌طلبی و قدرت خود را به جهان نشان داد و اتحاد ملی خود را حفظ کرد؛ این نبرد، برای ایران یک رزمایش راهبردی موفق بود. از سوی دیگر، آثار روانی حملات نیز شدید و گسترده بود. مدیر مرکز سلامت روان اورشلیم اعلام کرد که در پی جنگ ۱۲ روزه با ایران، حدود ۷۰ درصد از جمعیت پایتخت از نشانه‌هایی مانند اضطراب، اختلال استرس پس از سانحه و بی‌خوابی رنج می‌برند، و مصرف داروهای ضد اضطراب و تماس با خطوط مشاوره به‌طور چشم‌گیری افزایش یافته است.

◀ نتیجه‌گیری

جمهوری اسلامی ایران در این نبرد نه‌تنها قدرت نظامی و فناوری خود را به نمایش گذاشت، بلکه با تکیه بر ایمان، عقلانیت راهبردی و استقلال تصمیم‌گیری، جبهه استکبار را به عقب راند. این پیروزی، تنها یک دستاورد نظامی نبود؛ بلکه پیروزی در میدان اراده‌ها و ایدئولوژی‌ها بود.

مقامات صهیونیستی نیز، در اظهاراتی کم‌سابقه، به شکست خود اعتراف کردند. برخی ژنرال‌های ارتش اسرائیل اعلام کردند: «جنگ با ایران نشان داد ما آمادگی مقابله با یک نبرد تمام‌عیار را نداریم.» رسانه‌های غربی نیز اذعان کردند که ایران، با وجود حمله محدود، رژیم صهیونیستی را فلج کرده و معادلات بازدارندگی منطقه را به کلی تغییر داده است.

اکنون دیگر هیچ تردیدی نیست که ایران پیروز این نبرد است؛ و این پیروزی نه پایان یک فصل، بلکه آغاز مرحله‌ای تازه در روند افول رژیم صهیونیستی و تقویت محور مقاومت در منطقه است. و البته روشن است: تا کنون صلحی میان ما و این شیاطین نبوده و نخواهد بود. تنها آتش‌بس اعلام شده است. و هرگاه اسرائیل یا آمریکا دست از پا خطا کنند، کور و پشیمان خواهند شد.

به مناسبت روز خبرنگار

خبرنگار؛ روایتگر حقیقت؛ پاسدار آگاهی

ولی شمس ناتری

ظرفیت خبرنگاری امام سجاد(ع) در کربلا به قدری بالاست که اگر غیرمسلمانان با آن مواجهه شوند قطعاً با نگاه متخصصانه از این رفتار بهره‌بردار می‌کنند از دیدگاه خبرنگاری مورد مطالعه قرار می‌دهند. خبررسانی در اسلام را در واقعه غدیر نیز می‌توان دید که با استفاده از ظرفیت مراسم حج در آخرین سال عمر پیامبر(ص) صورت گرفت، با استفاده از کار خبررسانی، ولایت و امامت را مطرح کرد؛ همین امر نشان‌دهنده اهمیت ولایت و امامت است چرا که امامت و ولایت قلب اسلام هستند.

خبرنگار در دفاع مقدس

نقش خبرنگاران در هشت سال دفاع مقدس کمتر از رزمندگان خط شکن نبود

خبرنگاری شغلی مقدس است که پیشینه آن به دوران اسلام برمی‌گردد به طوری که شاهد خبرنگاری ائمه اطهار(ع) و پیامبر اسلام(ص) هستیم.

خبرنگاری شغلی بسیار نورانی و ارزشمند است که با شغل انبیا همتایی می‌کند، داشتن صداقت، آزادگی، طمع نداشتن، گفتن حق ویژگی‌هایی است که برکات الهی را در قلم جاری می‌کند و خبرنگاران باید بر این ویژگی‌ها واقف باشند.

خبرنگاری شغلی است که از زمان اسلام وجود داشته است بنابراین نباید فکر کنیم اصحاب رسانه از چند قرن پیش رسمی شدند بلکه حضور و اهمیت خبرنگاری را می‌توان در کربلا و نقش رسانه‌ای حضرت سجاد(ع) و زینب کبری(س) دانست به طوری که در قرآن کریم و روایات ائمه اطهار(ع) حرف‌های بسیاری برای خبرنگاران و اصحاب رسانه مطرح کردند.

جمله این زنان می‌توان به مرحوم مریم کاظم‌زاده عکاس یا فاطمه سادات نواب صفوی (میرلوحی) خبرنگار اشاره کرد. مریم کاظم‌زاده، عکاس خبری جنگ، متولد سال ۱۳۳۵ بود. وی سابقه همکاری با روزنامه‌های انقلاب اسلامی، کیهان و مجله زن روز را داشت و تحصیلات دانشگاهی خود را در انگلستان به پایان رساند. مریم کاظم‌زاده در مصاحبه‌ای گفته است: «غائله کردستان که آغاز شد، خودم را به عنوان خبرنگار به میروان رساندم. شهید وصالی هم با نیروهایش به آنجا آمده بود. شهید چمران من را با اصغر آشنا کرد تا مصاحبه‌ای در خصوص پناه ضبط کنم، اما با واکنش بدی از سوی اصغر وصالی مواجه شدم. او می‌گفت که خبرنگار باید صحنه‌های واقعی را با چشم خودش ببیند، نه اینکه به ثبت شنیده‌ها اکتفا کند.»

ماجرای دستمال سرخ‌ها و ازدواج با فرمانده: زنده‌یاد کاظم‌زاده در وقایع کردستان با اصغر وصالی و گروه «دستمال سرخ‌ها» آشنا شد. وجه تسمیه این گروه به شهادت یکی از اعضای جوان آن باز می‌گردد. او به هنگام شهادت، لباسی سرخ بر تن داشت که همزمانش به‌عنوان یادبود وی، تکه‌هایی از لباس او را بر گردن بستند و عهد کردند که تا گرفتن انتقامش، آن را از خود جدا نکنند.

خبرنگار در جنگ غزه

همچنان نیز مورد حمایت آمریکا است اما با این وجود اکنون رژیم صهیونیستی به عنوان یک کشور ذلیل و خوار معرفی شده است که این اتفاق نمی‌افتاد مگر با حماسه‌آفرینی خبرنگارانی که در غزه حضور دارند.

این پیروزی فلسطین به دلیل انتشار درست اخبار توسط خبرنگاران است که به رسالت خود به درستی عمل کرده‌اند. در طول جنگ جهانی اول و دوم کمتر از این تعداد خبرنگار جان باختند اما در جنگ غزه در مدت زمان کمتر از یک سال این همه خبرنگار شهید شدند. البته این خبرنگاران نتیجه خوبی رقم زدند.

صدای حقیقت خاموش نمی‌شود

سلام دختر ایران، به جرأت صلوات
به ایستادگی و استقامت صلوات
خروش زینبیت را درود بی پایان
به آستان بلند شجاعت صلوات

در واپسین ساعات روز ۲۶ خردادماه ۱۴۰۴، زمانی که برنامه زنده شبکه خبر از استودیو خبر در حال پخش بود، ناگهان صدای مهیب انفجار، سکوت خبری را شکست. گرد و غبار ناشی از حمله موشکی رژیم صهیونیستی به ساختمان صداوسیما، فضای استودیو را فرا گرفت

شجاعت و ایثارگری شهید محمود صارمی خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا) در مزار شریف موجب شد که روز شهادت او با تصویب شورای فرهنگ عمومی «روز خبرنگار» نام گیرد و در تاریخ رسانه جاودانه شود.

خبرنگاری واژه‌ای است خالی از ابهام. پشت نام خبرنگار اما مملو از مهارت، دانش، تعهد، دقت، صداقت و درست نویسی است. ثبت واقعیت‌ها و تنویر افکار عمومی در کنار صیانت از نشر و پردازش اطلاعات در تمام زمان از اهمیت و نقش بسیار عظیمی در آگاه سازی مردم برخوردار بوده و با انسان‌های وارسته و شرافتمندی به نام «خبرنگار» پیوند خورده است.

و در تاریخ کشور عزیزمان نقش و جایگاه خبرنگاران در دوران ۸ سال دفاع مقدس بسیار پر رنگ و حائز اهمیت است چرا که اگر نبودند خبرنگارانی که ثبت و ضبط کنند آن روزها را اکنون مستندی از ایثار و از خودگذشتگی رزمندگان مان نداشتیم و سلام و درود خدا بر تمامی خبرنگاران شهید که قلم را سلاح خویش و رسانه را سنگر دفاع از استقلال و آزادی و مقابله با رزمندگان و زورمندان بریده از انسانیت و قدرت‌های سلطه گر جهانی قرار دادند و در این راه پرافتخار به لقاء محبوب رسیدند. نقش خبرنگاران در هشت سال دفاع مقدس کمتر از رزمندگان خط شکن نبود و آنها هم همچون رزمندگان و ایثارگران جان خود را در طبق اخلاص گذاشته و با سلاح قلم خود به دفاع از ارزشهای اسلامی و انقلابی در مقابل دشمن پرداختند.

زنان خبرنگار در جنگ تحمیلی هشت سال دفاع مقدس

زنان ایرانی به عنوان خبرنگار یا عکاس در جنگ تحمیلی دوشادوش رزمندگان در خطرناک‌ترین لحظه‌ها حضور داشتند. از جمله این زنان می‌توان به مرحوم مریم کاظم‌زاده یا فاطمه سادات نواب صفوی (میرلوحی) اشاره کرد.

هشت سال دفاع مقدس جنبه‌های مختلفی داشت. یکی از این جنبه‌ها، کنش‌گری زنان با عناوین متعددی همچون پزشک، امدادگر یا نیروهای پشتیبانی است، اما تا کنون کمتر به این موضوع اشاره شده است که زنان ایرانی به عنوان خبرنگار یا عکاس در جنگ تحمیلی دوشادوش رزمندگان در خطرناک‌ترین لحظه‌ها حضور داشته‌اند. از

ستم‌دیده منطقه را خاموش کند و علی‌رغم تخریب گسترده و به آتش کشیدن ساختمان شیشه‌ای رسانه ملی، «سحر امامی»، گوینده خبر بار دیگر در قاب تصویر ظاهر شد تا نشان دهد کلمات قابل بمباران نیست

طرح دیوارنگاره میدان ولیعصر (عج) با عنوان «صدای غیرت» در پی حمله رژیم صهیونیستی به صدا و سیما و حماسه‌آفرینی سحر امامی خبرنگار این رسانه نصب شد

رئیس مجلس شورای اسلامی در واکنش به حمله رژیم صهیونیستی به صداوسیما و شجاعت سحر امامی گوینده خبر سیما در زمان حمله، گفت: «این صدای ملت ایران است: الله اکبر.

دروغ بر شیرزن جان بر کف ایرانی خانم سحر امامی که همچون دیگر مجاهدان عرصه خبر در صداوسیما و رسانه‌های جمعی، ایستادگی ملت سربلند و مقتدر ایران در برابر جنایات جنگی بی‌رحمانه دشمن خبیث صهیونیست و حمله به اهداف غیرنظامی را به جهان مخابره کرد.»

جواد فروغی، دارنده مدال طلای المپیک توکیو، مدال جهانی خود را به سحر امامی، مجری صدا و سیما تقدیم کرد.

ریاست جمهوری ونزوئلا جوایز ویژه روزنامه نگاری سیمون بولیوار را به سحر امامی اهدا کرد.

نتیجه گیری

خبرنگاران گاهی اوقات مهم‌ترین خبرها را کوچک نشان می‌دهند و گاهی اخبار بزرگ را کوچک نشان می‌دهد که این کار خیانت معنوی محسوب می‌شود چرا که بسیاری از وقایع توسط خبرنگاران برجسته و موفق شده است.

فعالیت خبرنگاران در حوزه‌های رسانه در دوران انقلاب اسلامی ایران نقش مهمی داشتند و در آن دوران مهم‌ترین رسانه‌ای که می‌توانست مورد استفاده انقلاب قرار گیرد و اثرگذار واقع شود، مسجد و منبر بود به طوری که اگر این رسانه نبود نمی‌توانستیم به این میزان از پیروزی دست یابیم. مهم‌ترین ویژگی خبرنگاران داشتن جسارت و شجاعت است که این از ویژگی ائمه است در کار خبرنگاری به موفقیت‌ها کمک می‌کند و حریت رمز موفقیت در رسالت خبری است که باید مورد توجه اصحاب قلم قرار گیرد.

خبرنگار قدرت بالایی دارد می‌تواند آبروی کسی را بخرد یا آبروی کسی را ببرد، خبرنگاران در انعکاس اخبار انسانیت و کرامت انسان‌ها را مد نظر قرار دهند و باید این امور را در صفحه اول نشریه برجسته کنند و به آرمان‌های الهی، منافع ملی، کرامت انسانی توجه کنند. خبرنگاران اسلامی نباید از کنار مظلومیت مسلمانان بی‌تفاوت بگذرند و بگویند به ما ربط ندارد این افراد را می‌توان گرگی در لباس انسان دانست که در مقابل گروه ارزشی قرار می‌گیرد.

و چشم میلیون‌ها بیننده به قاب تلویزیون خیره ماند؛ نه بهت‌زده از انفجار، بلکه مهیوت از ایستادگی مجری‌ای که به‌جای فرار با شجاعت و صلابت ایستادگی کرد

سحر امامی، مجری شبکه خبر، بدون کوچک‌ترین تردید، در همان لحظه‌ای که خطر جانی کاملاً محسوس بود، بازگشت روی آنتن و با صدایی قاطع گفت: «صدای حقیقت خاموش نمی‌شود.» این جمله نه تنها واکنش به یک تجاوز آشکار بود، بلکه بیانیه‌ای جهانی از سوی خبرنگاری بود که جان خود را سپر کرده تا جریان آزاد اطلاع‌رسانی متوقف نشود و واکنش سحر امامی، نماد آن چیزی‌ست که رسانه باید باشد: بی‌باک، راستگو و در خدمت حقیقت. ایستادگی او در لحظه‌ای بحرانی، فراتر از یک اقدام فردی بود؛ تجلی مسئولیت رسانه‌ای در بدترین شرایط ممکن. در جهانی که بسیاری سکوت را بر خطر ترجیح می‌دهند، امامی با جسارت گفت: ما از حقیقت عقب‌نشینی نمی‌کنیم

اگر ساختمان شبکه خبر دچار حادثه شد، صدای حقیقت خاموش نمی‌شود و ما با کمک فرماندهی کل قوا کارمان را ادامه می‌دهیم. واکنش سحر امامی در لحظه حمله اسرائیل به سازمان صداوسیما مورد توجه رسانه‌های خارجی قرار گرفت.

جکسون هینکل، روزنامه‌نگار مشهور آمریکایی از توانایی سحر امامی تقدیر کرد.

تمجید خبرنگاران فلسطینی لمی ابوخلو از شجاعت سحر امامی؛ کلمات قابل بمباران نیستند.

اقدام بهت‌انگیز و غیرقابل باور جنگنده‌های رژیم صهیونیستی در حمله به ساختمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران در تهران با اعلام همبستگی و همدلی گسترده خبرنگاران فلسطینی ساکن در کرانه باختری همراه بود.

رسانه ملی ایران به عنوان صدای رسای یاریگر ملت‌های مظلوم و

از رحلت تا سقیفه

چرایی انحراف جامعه اسلامی بعد از رحلت پیامبر (صلی الله علیه وآله)

حمیدرضا سعیدی

خارج می شود. بعد حضرت خودشان را توصیف می فرمایند: «يُنْحَدِرُ عَنِّي السَّبِيلُ». سیلاب معارف و حقایق از من جاریست. «وَلَا يَرْقَى إِلَى الطَّيْرِ». ولی هیچ کسی به سرچشمه ی این حقایق در وجود من دست پیدا نمی کند. حضرت در همین حد اکتفا می کنند و می فرماید: در حالی که خصوصیات من این طور است و من شایسته خلافت بودم ردای خلافت را بر تن کردند و من هم این لباس را از تن بدر آوردم و روی برگرداندم و می دانستم که این امکان برای من نیست و این اقدام به نفع اسلام تمام نمی شود. می فرماید: «فَسَدَلْتُ دُونَهَا ثَوْبًا وَ طَوَيْتُ عَنْهَا كَشْحًا وَ طَفِقْتُ أَرْثِي بَيْنَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أَضِلَّ عَلَى طَخِيَةِ عَمِيَاءَ». تامل می کردم که چه کنم آیا با نبود یاوران اقدام بکنم یا اینکه بر این تاریکی کور صبر کنم. «طَخِيَةِ عَمِيَاءَ». تعبیری که حضرت برای آن دوران داشتند همین است. آن دوران را به دوران تاریکی کور تشبیه می کند که گاهی تاریکی است ولی کوری نیست اما گاهی این دو با هم جمع می شود. دوره ای که هم فضا تاریک شده و هم دیده و بصیرت از انسان و افراد جامعه گرفته شده است. امیرالمومنین (علیه السلام) در خطبه قاصعه ضمن معرفی خودشان

عوامل انحراف جامعه اسلامی

حضرت علی (علیه السلام) در خطبه ی شفشقیه به برخی از تحولات و حوادثی که در دنیای اسلام اتفاق افتاد و منتهی به انحراف جامعه اسلامی از مسیر اهل بیت (علیهم السلام) شد اشاره می کنند و می فرمایند اولین مسئله ای که پیش آمد همان ماجرای سقیفه بود.

اولین عامل: ماجرای سقیفه

حضرت می فرمایند: «أَمَّا وَاللَّهِ لَقَدْ تَقَمَّصَهَا فَلَانٌ [إِنَّ أَبِي فُخَّافَةٌ وَإِنَّهُ لَيَعْلَمُ أَنَّ مَخْلَى مِنْهَا مَحَلُّ الْقُطْبِ مِنَ الرَّحَى يَنْحَدِرُ عَنِّي السَّبِيلُ وَلَا يَرْقَى إِلَى الطَّيْرِ فَسَدَلْتُ دُونَهَا ثَوْبًا وَ طَوَيْتُ عَنْهَا كَشْحًا وَ طَفِقْتُ أَرْثِي بَيْنَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أَضِلَّ عَلَى طَخِيَةِ عَمِيَاءَ]» [۱]. لباس خلافت را بر تن کردند در حالی که می دانستند جایگاه من در خلافت مانند محور سنگ آسیاب است که بدون من خلافت از مدار خودش

وقتی در این شرایط تاریک و ظلمانی و فتنه زده دست خودش را بیرون می آورد دست خود را نمی توانست ببیند و «وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا»، کسی که خدای متعال در این تاریکی مترکم برای او نوری قرار ندهد (روایت این طور معنا می کند که «إِمَامًا مِنْ وَلَدِ فَاطِمَةَ (سلام الله علیها)»، کسی که خدای متعال در این ظلمات نوری از فرزندان فاطمه (سلام الله علیها) برای او قرار ندهد که به آن نور متمسک باشد. (برای این شخص نه تنها در دنیا که در آخرت هم نوری نخواهد بود. اگر در دنیا به نور ائمه (علیهم السلام) مقتدی نشود در آخرت هم در ظلمات خواهد بود.

چهارمین عامل: محاصره اقتصادی علی (علیه السلام)

اگر فضا روشن باشد و اگر مردم په سمت خدای متعال حرکت کنند که خداوند «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» [۳] است، (اگر نور الهی را در جامعه کنار نزده باشند و حجاب و ظلمات نیامده باشد.) در چنین فضایی که انسان می خواهد به سمت خدا حرکت کند آیا ممکن است در جامعه تاریکی و انحراف اتفاق بیافتد؟! ولی بعد از رحلت پیامبر (صل الله علیه وآله)، منافقین در جامعه تاریکی و انحراف ایجاد کردند و آمدند به اسم اسلام و خلافت، فدک را که ملک شخصی حضرت زهرا (سلام الله علیها) بود گرفتند. باغات فدک از باغاتی بود که نفس قرآن می گوید متعلق به عموم مسلمین نیست بخاطر اینکه قلعه های دشمن با جنگ و درگیری نظامی فتح نشدند و مطابق نص قرآن آن قلعه ها متعلق به مسلمان ها نیست تا بین مسلمان ها تقسیم بشود و خدای متعال دستور داده این ها را به فاطمه زهرا ببخشند. غیر از این، هدایای فراوانی دیگری هم است که به حضرت هدیه شده بودند (و این ها در تاریخ ثبت شدند و همه را از حضرت گرفتند.)

در زمان پیامبر (ص) آیه نازل شد که «فَاتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ» [۴]، و به خاطر همین، پیامبر (صل الله علیه وآله) قبالة فدک را به فاطمه زهرا (سلام الله علیها) دادند. ولی دشمنان علی (علیه السلام) برای این که حضرت را در محاصره اقتصادی قرار بدهند فدک را از حضرت گرفتند. حضرت آمد در مسجد خطبه خواند و خطبه حضرت نقل شده و ضبط شده، از جمله ابن ابی الحدید و دیگران نقل کردند. این خطبه را مدارک اهل سنت هم نقل کردند. حضرت خطبه را خواندند یک نفر هم نتوانست جوابی بدهد.

عواقب برگشت جامعه از خدا

این عجیب نیست که کسی از حضرت طرفداری نکرد؟ واقعا اگر فضا فضای روشنی باشد کسی که رسول گرامی اسلام آن توصیفات را در قبال او دارد که سنی و شیعه نقل کردند پیامبر فرمودند: با غضب فاطمه، پروردگار غضب می کند و با رضای او پروردگار راضی می شود.

می فرمایند: «قُلُوبُهُمْ فِي الْجَنَانِ وَ أَجْسَادُهُمْ فِي الْعَمَلِ» [۲]، من از آن جمعیت و گروهی هستم که قلبشان در بهشت است و پیکره اشان در عمل، گرچه در دنیا مشغول به کار و تلاش هستند ولی قلب این انسان ها در بهشت است. پیداست انسانی که قلب او متعلق به بهشت است هم اکنون در بهشت است این انسان هر کاری انجام بدهد صیغه دنیا نیست بلکه صیغه اخروی دارد. این همان کاری است که انبیاء الهی می کنند، می آیند و بصیرت انسان را زیاد می کنند. فضا را روشن و نورانی و دیده ها و بصیرت انسان را تیزبین می کنند. انسان را با حقایق عالم و ظرفیت وجودیش آشنا می کنند و وقتی انسان این حقایق و معارف را فهمید و وقتی اندازه وجودی خودش را بیش از دنیا دانست طبیعتا با این بصیرت رو به اهداف صواب و صحیح می آورد و اهداف و راه خودش را می شناسد.

حضرت علی (علیه السلام) در خطبه ی شقشقیه به برخی از تحولات و حوادثی که در دنیای اسلام اتفاق افتاد و منتهی به انحراف جامعه اسلامی از مسیر اهل بیت (علیهم السلام) شد اشاره می کنند و می فرمایند اولین مسئله ای که پیش آمد همان ماجرای سقیفه بود.

دومین عامل: توجه کردن به شئون دنیا و اعراض از معنویات

طبیعی است که انسان وقتی خودش را نشناخت نمی تواند آن هدف های بزرگ را انتخاب بکند و هدف و راه خودش را هم نخواهد شناخت و تمام هم و غم او معطوف به این دنیای محدود خواهد شد. انبیای الهی آمده اند بگویند که از دنیا بزرگ تر باشید از او اعراض داشته باشید و بیش از دنیا را در همین دنیا بدست بیاورید. اگر این بصیرت از انسان گرفته شود فضا تاریک می شود انسان هر چه ببیند همین دنیا و ظاهر ظلمات دنیاست و چیزی که در دوره بعد از رحلت پیامبر (صل الله علیه وآله) اتفاق افتاد توجه کردن مردم به شئون دنیا و اعراض از خدای متعال بود و در چنین جامعه ای به حسب ظاهر همه چیز وجود دارد ولی در واقع روح توجه به خدا و روح معنویت و روح گرایش به خدای متعال وجود ندارد و همین باعث انحراف جامعه اسلامی شد. این همان تاریکی کور است.

سومین عامل: شرایط ظلمانی و فتنه زده در جامعه

از جمله روایاتی که مرحوم کلینی در کافی دارد می فرماید: این امواج متلاطم (وقتی خلافت جامعه اسلامی در دست منافقان بود منافقین) تاریکی را به وجود آوردند که «إِذَا أَخْرَجَ الْمُؤْمِنُ يَدَهُ فِي ظُلْمَةٍ فَتَنَّتْهُمْ لَمْ يَكِدْ يَرَاهَا» مومن محب اهل بیت و کسی که دوستدار اهل بیت هست

باعث این کار از دست رفتن معرف دینی بود. با این کار روی نقطه ضعف هایشان را می پوشانیدند. مرحوم علامه امینی؛ در الغدير یک جمله بسیار لطیفی از مدارک اهل سنت نقل می کند و می گوید: هم برای علی(علیه السلام) و هم برای معاویه و طلحه و زبیر ، «رضی الله عنه» می گفتند. این زمینه فاسدی است که ایجاد کردند و هرکس هم هر کاری می کرد اسم آن را اجتهادات می گذاشتند در حالی که اجتهاد در دین یک حساب و کتابی دارد، همه چیز را که نمی شود به دین نسبت داد. هیچ چیز با ضد خودش که برابر نمی شود.

◀ ششمین عامل: تضعیف معنوی علی(علیه السلام)

بعد از محاصره اقتصادی، علی(علیه السلام) را تضعیف معنوی هم کردند. بخصوص معاویه دستور داد که علیه امیرالمومنین روایات جعل کردند و در مدارک اهل سنت از این روایات زیاد است. موقعیت معنوی امیرالمومنین(علیه السلام) را تنزل دادند و او را متهم به حرص بر دنیا و قدرت طلبی و غیر این ها کردند و این ها هم تثبیت شد تا جایی که ابن ابی الحدید نقل می کند در دوران معاویه و بنی امیه بر هفتاد هزار منبر امیرالمومنین علی(علیه السلام) را لعن می کردند و اگر خطیب جمعه ای یادش می رفت در خطبه نماز جمعه العیاذ بالله امیرالمومنین را لعن کند نماز خودش را قضا می کرد. این را رکن خطبه خودشان می دانستند و از طرفی هم در زمان معاویه، به استاندارها نامه دادند کسی که روایتی در فضیلت آل ابی طالب و امیرالمومنین نقل کند خوشش هدر است و هرکس او را بکشد مجازات نمی شود. به خاطر همین اصحاب امیرالمومنین روایت را مخفیانه در خلوت به افراد مورد اعتماد می گفتند و تاکید می کردند روایت را نقل نکن مگر اینکه تو هم همین طور به او اعتماد داشته باشی. اینطور فضایل حضرت دست به دست گشته است و بالعکس دستور داد در فضیلت کسان دیگری حدیث جعل کنند. آنقدر حدیث جعل کردند که گفت دیگر بس است. دستور داد هر فضیلتی که برای آل ابی طالب نقل شده شما برای دیگران نقل کنید. لذا نوع روایاتی که در اهل سنت در فضیلت بعضی از صحابه ها نقل می کنند از نظر لحن و سیاق و مضمون همان چیزهایی هست که در فضایل اهل بیت نقل شده و مشهود است که یکی از این دوتا جعلی است نمی شود که هر دوتا درست باشد و معلوم است کدام مجعول است. مثلاً جعل کردند پیران اهل بهشت دو نفر از اصحابند. پیداست که این در مقابل همان حدیث معروف هست که پیامبر(صلی الله علیه وآله) می فرماید: «الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ»

منابع:

- ۱) نهج البلاغة / امام علی علیه السلام ص: ۴۸
- ۲) نهج البلاغة / امام علی ص: ۳۰۰
- ۳) النور / ۳۵
- ۴) روم / ۳۸
- ۵) بحار الأنوار / ج ۲۸ / ص ۲۴۲

در جای دیگری فرمودند: «فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ». فاطمه سرور زنان عالم است. در فرموده دیگری هست که چهار نفر سوار در قیامت وارد محشر می شوند که یکی از آن ها فاطمه(سلام الله علیها)ست. یک چنین شخصیتی آمده در مسجد خطبه می خواند و کمک می خواهد یک نفر هم اجابت نمی کند.

◀ مرتد شدن مسلمانان

شبهانه امیرالمومنین به همراه فاطمه زهرا(سلام الله علیها) و حسنین: در خانه مهاجر و انصار را می زدند و از آن ها در خواست کمک می کردند. می فرمودند: مگر شما درغدير نبودید؟ مگر شما ماجرای بیعت را نمی دانید؟ یک نفر هم اجابت نکرد. اگر واقعا فضا فضای روشنی باشد خدا خواهی در یک جامعه ای باشد و مردم بخواهند به طرف خدا بروند آیا همچنین ماجرای اتفاق می افتد؟ پیداست که این جامعه از خدا برگشته است. این همان چیزی است که در روایت آمده «لَمَّا قُبِضَ ارْتَدَّ النَّاسُ عَلَى أَعْقَابِهِمْ كَفَّارًا إِلَّا ثَلَاثَةً سَلَمَانُ وَ الْيَمْقَدَادُ وَ أَبُو ذَرَّ الْغِفَارِيُّ» [۵]. مردم بعد از پیامبر(صلی الله علیه وآله) به ماقبل خود بعثت برگشتند غیر از سه، چهار نفر. برگشتند به همان انگیزه هایی که (انگیزه های قومی و قبایله ای) پیامبر(صلی الله علیه وآله) تلاش کردند آنها از بین ببرند.

◀ پنجمین عامل: قرائت های مختلف از دین

قرائت های مختلف از دین را برسمیت شناختند ، هرکس هر کاری خواست می کرد و می گفت اجتهاد و فهم من از دین خدا این است و این یکی از کارهایی است که زمینه ساز تحریف دین بوده است و

تحلیل و بررسی صلح امام حسن (ع) از دیدگاه اسلام

ناویان دوم وظیفه سید ساریا پورسیدی

چرا امام حسن صلح کردند؟

یکی از مباحث مهم و تاریخی تاریخ اسلام بحث صلح امام حسن علیه السلام است که زمینه شبهه برای بسیاری افکنان و معاندین شده است. ایشان فرزند حضرت علی علیه السلام هستند که پس از شهادت پدرشان به امامت رسیدند. در زمان ایشان شرایط داخلی و خارجی بشدت سخت و متفاوت با زمان حضرت علی بود و همه عوامل دست به دست هم دادند تا ایشان صلح را بپذیرند. علت این که چرا امام حسین صلح نکردند بر خلاف برادرشان این بود که در زمان برادرشان زمینه برای جنگ نبود و در زمان خودشان زمینه برای صلح نبوده است و امام حسن برای حفظ جامعه اسلامی مجبور شدند تن به صلحی بدهند که خود راضی نبودند. هدف از این مقاله تحلیل صلح امام حسن علیه السلام از جمله بیان

چرایی صلح ایشان و بیان شرایط داخلی و خارجی و تبیین شخصیت معاویه و... است.

در این زمینه مقالات و کتب بسیاری با توجه به اهمیت آن نوشته شده است و می‌توان به صلح امام حسن نوشته شهید مطهری و انسان پنجاه ساله اثر سید علی خامنه ای اشاره کرد.

مفهوم شناسی

صلح: صلح از کلماتی است که از نظر لغوی معانی بسیاری دارد ولی اکثر لغویین اتفاق نظر دارند که صلح به معنای سازش کردن و توافق است. از نظر اصطلاحی صلح عقدی است که دو طرف در مورد بخشیدن چیزی یا گذشتن از حقی در مقابل هم تعهد می‌کنند.

پیشینه صلح قبل از صلح امام حسن

ما می‌بینیم امیرالمؤمنین در يك جا می‌جنگد، در جای دیگر نمی‌جنگد. بعد از پیغمبر اکرم که مسأله خلافت پیش می‌آید و خلافت را دیگران می‌گیرند و می‌برند، علی در آنجا نمی‌جنگد، دست به شمشیر نمی‌زند و می‌گوید من مأمور هستم که نجنگم و نباید بجنگم، و هر مقدار هم که از دیگران خشونت می‌بیند، نرمش نشان می‌دهد.

بعد از عثمان و در زمان معاویه، مردم می‌آیند با حضرت بیعت می‌کنند. آنجا دیگر امیرالمؤمنین با متمرّدین یعنی ناکثین و قاسطین و مارقین، اصحاب جمل و اصحاب صفّین و اصحاب نهروان می‌جنگد و جنگ خونین راه می‌اندازد. همچنین بعد از جنگ صفّین، در قضیه طغیان خوارج و نیرنگ عمرو عاص و معاویه که قرآن‌ها را سر نیزه کردند و گفتند بیاییم قرآن را میان خودمان داور قرار بدهیم، و عده‌ای گفتند راست می‌گوید، و در سپاه امیرالمؤمنین انشعاب پدید آمد و دیگر

جایی برای امیرالمؤمنین باقی نماند، با اینکه مایل نبود، تسلیم شد و بالأخره حکمیت را پذیرفت. این هم خودش کاری نظیر صلح بود؛ یعنی گفت حکمها بروند مطابق قرآن و مطابق دستور اسلام حکومت کنند، منتها عمرو عاص قضیه را به شکلی درآورد که حتی برای خود معاویه هم دیگر ارزش نداشت، یعنی قضیه را به شکل حقه بازی تمام کرد، ابوموسی را فریب داد اما فریبش به شکلی نبود که نتیجه‌اش این باشد که علی خلع بشود و معاویه بماند بلکه به شکلی بود که همه فهمیدند که اساساً اینها با همدیگر توافق نکرده‌اند و یکی از ایندو سر دیگری کلاه گذاشته است، چون یکی می‌گوید من هر دو نفر را خلع کردم و دیگری می‌گوید در یکی راست گفت و در دیگری دروغ گفت.

مناظرات کوبنده امام حسن علیه السلام با معاویه

امام حسن علیه السلام، هرگز در بیان حق و دفاع از حریم اسلام، از خود نرمش نشان نمی‌داد. ایشان آشکارا از اعمال ضد اسلامی معاویه انتقاد می‌کرد و سوابق زشت و ننگین معاویه و دودمان بنی امیه را بی‌پروا فاش می‌ساخت. معاویه برای تثبیت موقعیت خود و برای آن که وانمود کند که امام مجتبی علیه السلام مطیع و پیرو اوست، به آن حضرت که راه مدینه را در پیش گرفته بود، پیام فرستاد که شورش را سرکوب سازد و سپس به سفر خود ادامه دهد! امام به پیام او پاسخ داد که: «من برای حفظ جان مسلمانان از جنگ با تو خودداری کردم و این موجب نمی‌شود که از طرف تو با دیگران بجنگم. اگر قرار به جنگ باشد، پیش از هر کس باید با تو بجنگم؛ چون مبارزه با تو، از جنگ با خوارج لازم تر است»

آیا معاویه به مفاد قرارداد عمل کرد یا نه؟

پس از انعقاد صلح بین امام مجتبی علیه السلام و معاویه، دو طرف وارد کوفه شدند و در مسجد بزرگ شهر گرد آمدند. مردم انتظار داشتند که مفاد صلح نامه از ناحیه دو رهبر در حضور مردم مورد تأیید واقع شود، ولی معاویه بر فراز منبر رفت و خطبه ای خواند و نه تنها بر مفاد صلح نامه تأکید نکرد؛ بلکه آن را مورد تمسخر قرار داد و چنین گفت: «من به خاطر این باشما نجنگیدم که نماز و حج به جا آورید و زکات بپردازید، چون می‌دانم که این‌ها را انجام می‌دهید؛ بلکه برای این با شما جنگیدم که شما را مطیع خود ساخته و بر شما حکومت کنم». آن گاه افزود: «آگاه باشید که هر شرط و پیمانی که با حسن بن علی علیه السلام بسته ام، زیر پاهای من است و هیچ گونه ارزشی ندارد» و بدین ترتیب، تمام تعهدات خود را زیر پا گذاشت و صلح نامه را نقض کرد.

امام حسن علیه السلام، هرگز در بیان حق و دفاع از حریم اسلام، از خود نرمش نشان نمی‌داد. ایشان آشکارا از اعمال ضد اسلامی معاویه انتقاد می‌کرد و سوابق زشت و ننگین معاویه و دودمان بنی امیه را بی‌پروا فاش می‌ساخت.

نتیجه‌گیری

امام حسن به خاطر شرایط نامساعد داخلی و عوامل بیرونی مجبور شدند که صلح را قبول کنند و ایشان قلباً راضی به صلح نبودند و کاری که ایشان کردند بهترین کاری بود که ممکن بود بکنند تا کیان دین حفظ شود و پایه‌های اسلام متزلزل نشود.

هر امامی اگر جای امام حسن می‌بود، همین کاری را می‌کرد که ایشان کردند و در جواب کسانی که ایشان را تحقیر می‌کنند و بر چسب شکست را بر عمل امام حسن می‌زنند باید گفت که عمل ایشان پیروزی محض بود و زمینه ساز قیام امام حسین بود.

فهرست منابع

• قرآن کریم

• نهج البلاغه

۱. خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰). انسان ۲۵۰ ساله (چاپ هشتادم). تهران: صهبا.

۲. طبری، محمد بن جریر بن یزید (۱۳۶۲). تاریخ طبری (چاپ دوم). تهران: اساطیر.

۳. مطهری، مرتضی (۱۳۷۶). مجموعه آثار استاد شهید مطهری (چاپ هفتم). تهران: انتشارات صدرا.

۴. مطهری، مرتضی (۱۳۹۲). صلح امام حسن (چاپ دوم). تهران: انتشارات صدرا.

نقش سلمان فارسی در جنگ خندق

رضا ابراهیمی

مرید معنوی نبود، بلکه دارای تجربه‌های عمیق فرهنگی، دینی و نظامی از تمدن ساسانی ایران بود. این ویژگی‌ها او را به مشاور مورد اعتماد نزد پیامبر تبدیل کرد که پیشنهادهایش همواره مبتنی بر منطق، تجربه و ایمان بود. (۲)

زمینه‌های جنگ احزاب

پس از هجرت پیامبر اسلام به مدینه و شکل‌گیری جامعه اسلامی، دشمنی‌های قریش و دیگر قبایل عرب شدت گرفت. در سال پنجم هجری، قریش به همراه چندین قبیله یهودی و عرب از جمله بنی‌نضیر، بنی‌قریظه و غطفان تصمیم به حمله گسترده به مدینه گرفتند. جمعیت دشمن بالغ بر ده هزار نفر بود در حالی که مسلمانان تنها حدود سه هزار نفر نیرو در اختیار داشتند. در چنین شرایطی، اتخاذ تدبیری هوشمندانه برای جلوگیری از نفوذ دشمن امری حیاتی به شمار می‌رفت. (۳)

پیشنهاد سلمان فارسی

سلمان که با ساختارهای دفاعی ایران آشنایی کامل داشت، پیشنهاد

تاریخ اسلام مملو از لحظات سرنوشت‌سازی است که در آن‌ها خرد، ایمان و تدبیر موجب پیروزی بر تهدیدهای سخت شده است. یکی از این لحظات مهم، جنگ احزاب یا خندق است که در سال پنجم هجری، مسلمانان مدینه با ائتلافی از قبایل دشمن مواجه شدند. آنچه این جنگ را از دیگر نبردهای صدر اسلام متمایز کرد، نه تنها وسعت تهدید، بلکه شیوه دفاعی خلاقانه‌ای بود که به پیشنهاد سلمان فارسی، یکی از یاران برجسته پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)، به اجرا درآمد. سلمان فارسی، با دانش مهندسی برگرفته از سرزمین مادری خود ایران، طرحی ارائه داد که مسیر جنگ را تغییر داد و الگویی بی‌نظیر از تلفیق دانش ایرانی و تدبیر اسلامی خلق کرد. (۱)

سلمان فارسی؛ شخصیتی چندبعدی

سلمان فارسی از جمله یاران پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) بود که زندگی‌اش نمونه‌ای از جستجوی حقیقت و پایداری در راه ایمان است. او از خانواده‌ای اصیل و اهل دانش در ایران برخاست و پس از سال‌ها سیر و سفر در میان ادیان و مکاتب مختلف، سرانجام با شنیدن نشانه‌های پیامبری محمد (صلی الله علیه و آله) به مدینه آمد و ایمان آورد. سلمان تنها یک

می‌توانند از آن درس‌های بزرگی بگیرند؛ درس‌هایی درباره اهمیت علم، استفاده از تجربه‌های تاریخی، تقویت همبستگی اجتماعی، کار گروهی، و مشورت. از طرفی، این واقعه یادآور آن است که علم و ایمان نه در تقابل، بلکه در کنار یکدیگر و در تعامل می‌توانند جامعه‌ای را از سقوط نجات دهند. همان‌طور که سلمان با اتکا بر هر دو توانست مانع شکست مسلمانان شود. (۸)

نتیجه‌گیری

نقش سلمان فارسی در جنگ خندق، تجلی واقعی از پیوند دانش و ایمان، تجربه و تعهد بود. او با بهره‌گیری از آموخته‌های مهندسی سرزمین مادری خود، طرحی پیشنهاد کرد که به‌عنوان یک نقطه عطف در تاریخ دفاعی اسلام شناخته می‌شود. جنگ خندق، نه تنها شکست دشمنان اسلام را در پی داشت، بلکه آغازگر شکل‌گیری تمدنی بود که در آن عقل، تدبیر و تخصص جایگاه والایی یافت. سلمان فارسی، به‌عنوان یک ایرانی مسلمان، سهمی بزرگ در این موفقیت داشت و نام او برای همیشه در حافظه تاریخ اسلام جاودانه ماند.

منابع:

- ۱) سیره ابن هشام جلد دوم، الکامل فی التاریخ ابن اثیر، سیره ابن هشام
- ۲) بحارالانوار جلد ۲۲، الخصال شیخ صدوق، تاریخ طبری، سیره ابن هشام
- ۳) تاریخ طبری، سیره ابن هشام
- ۴) بحارالانوار جلد ۲۰، سیره ابن هشام، تاریخ طبری، سیره ابن هشام
- ۵) جنگ‌های صدر اسلام رسول جعفریان، سیره ابن هشام، تاریخ طبری
- ۶) بحارالانوار، کتاب سلمان فارسی
- ۷) بحارالانوار جلد ۲۲، الخصال
- ۸) جنگ‌های صدر اسلام رسول جعفریان

داد برای محافظت از مناطق آسیب‌پذیر مدینه، خندق وسیع و عمیق در اطراف آن حفر شود. این ایده که پیش از آن در سرزمین عرب سابقه نداشت، با استقبال پیامبر روبه‌رو شد. آن حضرت بلافاصله دستور به آغاز عملیات حفر خندق داد و خود نیز در کنار یارانش در این کار سنگین مشارکت کرد. (۴)

اثرگذاری طرح خندق در روند نبرد

با رسیدن سپاه دشمن به مدینه، آنان با مانعی جدید و غیرقابل انتظار روبه‌رو شدند. خندق، تاکتیک جنگی آنان را مختل کرد و امکان نفوذ به مدینه را از آن‌ها گرفت. از آنجا که دشمن آمادگی عبور از چنین مانعی را نداشت، در پشت خندق متوقف شد و در نهایت، با گذشت چندین روز از بی‌نتیجه ماندن محاصره، سرخورده و خسته عقب‌نشینی کرد. علاوه بر نقش فیزیکی خندق، روحیه مسلمانان نیز به شدت تقویت شد. همدلی، فداکاری و مشارکت جمعی در این پروژه بزرگ، انسجام و اعتماد به نفس بیشتری به جامعه اسلامی بخشید. (۵)

تجلی مهندسی ایرانی در خدمت اسلام

پیشنهاد خندق صرفاً یک تاکتیک نظامی نبود، بلکه نمونه‌ای از بهره‌گیری خردمندانه از دانش مهندسی در جهت دفاع از ارزش‌ها و حفظ حیات جامعه دینی بود. این طرح برگرفته از فنون دفاعی در مرزهای امپراتوری ساسانی بود که برای مقابله با دشمنان قوی طراحی شده بود. سلمان فارسی با بومی‌سازی این روش در جغرافیای مدینه، نشان داد که تجربه تاریخی و تخصص فنی چگونه می‌تواند در موقعیت‌های بحرانی نجات‌بخش باشد. این اقدام نشانه‌ای بود از آغاز تلفیق دانش بومی اقوام گوناگون در دل تمدن اسلامی. (۶)

جایگاه سلمان در نگاه پیامبر

پیامبر اسلام بارها از سلمان فارسی با احترام یاد کرده و او را "از اهل بیت من" نامیده‌اند. این جایگاه، صرفاً به دلیل ایمان و دینداری سلمان نبود، بلکه نقش محوری او در نجات جامعه اسلامی و پیشنهادهای عمیق و حکیمانه‌اش دلیل این افتخار بود. سلمان با نشان دادن این‌که عقلانیت، دانش، و عمل صالح می‌تواند مسیر تاریخ را تغییر دهد، الگویی از مسلمان هوشمند، کارآمد و متعهد ارائه کرد. (۷)

آموزه‌های معاصر از ماجرای خندق

جنگ خندق تنها متعلق به گذشته نیست. امروز نیز جوامع اسلامی

ریشه‌ی دین، حسن خلق است

نهج البلاغه حکمت ۳۸

حجت الاسلام رنجبر .

أَكْرَمَ الْخَسْبِ حُسْنُ الْخُلُقِ

امیر گل‌ها که درود خدا بر او باد فرمود: و شریف‌ترین، باارزش‌ترین، شایسته‌ترین حسب و نسب، نَسَب و جایگاه، افتخار و پشتوانه‌ی هر انسان، اخلاق نیکو، رفتار خوش، منش زیبا، خوی نرم و برخورد انسانی اوست.

شرح: در بین درختان، درخت‌هایی که چوب نرمی دارند، هم به این راحتی‌ها نمی‌شکنند و هم شاخ و برگ بسیاری دارند. نمونه‌ی آن بید مجنون است، بید مجنون را نگاه کنید، چوب نرمی دارد؛ به همین خاطر می‌بینید به راحتی نمی‌شکند و در برابر طوفان‌ها، به جهت انعطافی که دارد، نه تنها خورد نمی‌شود بلکه به رقص هم در می‌آید؛ درست مثل یک زلف پریشان، زلفی در مسیر باد، اما درختی که چوبی سخت داشته باشد، هم به راحتی می‌شکند و هم شاخ و برگ چندانی ندارد و نمونه‌ی آن سپیدار است. سپیدار در برابر طوفان خورد می‌شود و شاخ و برگ چندانی هم ندارد و این، دقتی است که وجود نازنین امیرالمؤمنین (ع)

روی درختان داشت، لذا در جایی فرمود: کُلَّمَا لَانَ عُودُهُ كَثُفَتْ أَغْصَانُهُ؛ هر درختی که چوب نرمی داشته باشد، شاخ و برگ بیشتری دارد و این هنر نرمی است که حتی در چوب هم اثر می‌کند آن را مقاوم و برخوردار می‌سازد، حال اگر در انسان باشد چه خواهد کرد! و انسان هم می‌تواند مثل بید مجنون باشد و هم می‌تواند مثل سپیدار، اگر نرم و نرم‌خو بود، بید مجنون است و همه را مجنون خود می‌کند و هواخواه و هوادار فراوانی پیدا می‌کند و به این راحتی‌ها هم از کوره در نمی‌رود و نمی‌شکند اما اگر مثل سپیدار، سفت و خشک و خشن و سخت بود، هم زود اعصابش خورد می‌شود و می‌شکند و هم طالب و هواخواه چندانی نخواهد داشت. مردم، هواخواه و هوادار کسی هستند که نرم باشد، حتی ثروت این جاذبه را ندارد؛ حتی دانش هم این جاذبه را ندارد؛ شجاعت هم ندارد. شما پیامبر اسلام را ببینید؛ در شجاعت بی‌همتا بود، تا جایی که شجاع‌ترین مردم که امیرالمؤمنین (ع) باشد در نهج البلاغه می‌فرماید: ما وقتی که کوره‌ی جنگ داغ می‌شد، به پیامبر پناه می‌بردیم

هر بار هم در یک جهت پرسید؟ ولی او می‌خواست بفهمد که آیا این پیامبر به آنچه می‌گوید پایبند است و دینی را که ادعا می‌کند، خودش هم دارد. او خواست با این کار، او را عصبانی کند. و اگر عصبانی می‌شد یعنی حسن خلق نداشت، یعنی دین نداشت، یعنی فقط حرف می‌زند. اما آن پیامبر نازنین هر چهار بار، با حسن خلق فرمود: **حُسْنُ الْخُلُقِ** حالا ممکن است شما بگویید دین که فقط اخلاقیات ندارد، اعتقادات و احکام را هم دارد؛ چرا فرمود دین همان اخلاق است و اخلاق همان دین؟ چون اعتقادات هم برای رسیدن به همین اخلاق است. کسی که اعتقاد به خداوند، به پیامبر، به قیامت، به قرآن داشته باشد، چنین کسی دروغ نمی‌گوید، کلاهبرداری نمی‌کند، مال مردم را بالا نمی‌کشد و با این کار خود مایه‌ی آزار مردم نمی‌شود، و همه‌ی این‌ها اخلاقیات است. پس نتیجه‌ی اعتقادات می‌شود اخلاق. احکام هم همین‌طور. اگر خمسی است، اگر زکاتی است، برای رسیدن به سخا، سخاوت و سخاوت‌مندی و بخشش و بخشندگی است. در ایام حج به حاجی گفته می‌شود: حتی یک مورچه را نباید زیر پا له کند. حتی یک برگ گیاه را نباید از گیاه جدا کند. همه چیز و همه کس باید در کنار او در امن و راحت باشند. این یعنی چه؟ این یعنی از این به بعد باید آزارت حتی به موری نرسد، تا چه رسد به انسان. پس حج هم که از احکام است مقدمه‌ی اخلاق است، و زمینه‌ای است برای اخلاقی شدن. و اخلاقی شدن همان اسلام است که پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: **الْإِسْلَامُ هُوَ حُسْنُ الْخُلُقِ**؛ و اسلام هم که همان دین است که قرآن فرمود: **إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ**؛ پس دین، اسلام است و اسلام، حسن خلق. و حسن خلق نباشد، نه اعتقادات به کار می‌آید و نه احکام. دلیل روشن آن کلام رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم است که در پاسخ کسی که پرسید: **فَلَا تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ وَتَتَصَدَّقُ وَهِيَ تُؤْذِي جَارَهَا بِلِسَانِهَا؟** گفتند فلان زن هر شب به نماز شب می‌ایستد و هر روز روزه‌دار است و همیشه دست به جیب می‌شود اما همسایه خود را به زبان می‌آزارد. فرمود: **لَا خَيْرَ فِيهَا، وَهِيَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ**؛ فرمود هیچ خیری در او نیست یعنی نه نماز او نماز است نه روزه او روزه نه صدقه او صدقه و او در قیامت در دل آتش است. و این یعنی از هیچ یک از اعمال خود نه از نماز و روزه خود که ریشه در اعتقادات او دارد و نه از صدقات خود که ریشه در احکام دارد هیچ طرفی نمی‌بندد و هیچ بهره و نصیبی ندارد. نتیجه اینکه: ریشه‌ی دین، حسن خلق است. اخلاق نیکو نه تنها پایه‌ی دینداری است، بلکه راز ماندگاری و محبوبیت انسان در دل‌هاست برای پیاده‌سازی این حکمت در زندگی: ۱. نرم‌خویی را تمرین کن؛ در خانه، محل کار، حتی در خیابان ۲. در بحث‌ها بیشتر بشنو، کمتر برآشفته شو ۳. پیش از هر تصمیم، اخلاق را معیار قرار بده نه منافع شخصی ۴. در رسانه‌های اجتماعی به جای تأثیرگذاری سریع، تأثیرگذاری پایدار را انتخاب کن ۵. روزانه از خود بپرس: امروز چه کسی را با اخلاق آرام کردم؟

و در دانش، دانش اولین و آخرین را داشت و در ثروت، به دلیل خدیجه، ثروتمندترین بود، اما قرآن روی هیچ‌کدام دست نمی‌گذارد و می‌گوید: اگر هواخواه و هوادار داری، چون نرم و منعطفی؛ اگر خشک و خشن بودی، از کنار تو می‌رفتند و کناره می‌گرفتند. **لَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ** اگر خشک و خشن بودی، کسی پیرامون تو نمی‌ماند. **فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ** بلکه به خاطر رحمت خدا که نصیب تو شد، تو نرم‌خو بودی و هواخواه تو شدند. البته نرمی و نرم‌خویی، یک نماد و یک نمونه‌ی اخلاق زیباست و تنها نرمی و نرم‌خویی نیست که آدمی را مطلوب می‌کند و دیگران را خواهان آدمی می‌سازد، بلکه تمام اخلاق‌های نیکو از همین دست است، صداقت هم همین است، انصاف هم همین است، لوتی‌گری و جوانمردی هم همین است. فروتنی، خوش‌رویی، گذشت، وفاداری، مهربانی، مسئولیت‌پذیری، حلم، ادب، بخشندگی، قناعت، رازداری، خوش‌قولی، توکل، ایمان، سکوت به‌موقع، اعتدال، خوش‌بینی، خیرخواهی، حق‌پذیری، دل‌سوزی، نجابت، احترام، دلسوزی، سخاوت، وقار، استواری، کنترل خشم، همه و همه آدمی را خواستنی می‌کنند. اساساً اخلاق نیکو، خلقیات نیکو موجب می‌شوند که آدم‌ها روی انسان حساب باز کنند البته خیلی چیزها موجب می‌شود که دیگران روی شما حساب باز کنند و دور و بر شما جمع بشوند، اما جمع نمی‌مانند، و ماندگار نیست. بله، ثروت موجب می‌شود کسانی دور شما جمع شوند، اما ثروت همیشه نیست؛ قدرت همین‌طور، شهرت همین‌طور، زیبایی همین‌طور، خیلی کارهای دیگر هم همین‌طور. الان در شبکه‌های اجتماعی، طرف برای اینکه دنبال‌کننده‌ی بیشتری داشته باشد، هواخواه و هوادار بیشتری داشته باشد، هر کاری را می‌کند؛ ولی هر کاری که شرافتمندانه نیست. و این جور حساب باز کردن‌ها ارزشی ندارد. امیرالمؤمنین فرمود: **أَكْرَمُ الْحَسَبِ حُسْنُ الْخُلُقِ**، ارزشمندترین چیزی که برای انسان حسب محسوب می‌شود و موجب می‌شود دیگران روی او حساب باز کنند و مایه‌ی وجهت و توجه می‌شود، زیبایی اخلاق است و اخلاق زیباست. جالب است بدانید در یک مقاله آمده بود که با زنان بسیاری مصاحبه شده بود و نظرخواهی که شما از چگونه مردانی خوشتان می‌آید و جالب اینجاست که هیچ‌کدام نگفته بودند از مردان قدرتمند یا مردان پرآوازه و مشهور یا مردان ثروتمند و برخوردار بلکه گفته بودند ما از مردان مهربان خوش مان می‌آید و این همان حقیقتی است که امیرالمؤمنین از آن پرده برداشت، یعنی حسن خلق و اخلاق خوش و اخلاق نیکو. و این حسن خلق بنابر فرموده پیامبر نازنین اسلام همان حقیقت دین است. در خبر آمده است که کسی برابر پیامبر ایستاد و پرسید: **مَا الدِّينُ؟** فرمود: **حُسْنُ الْخُلُقِ** رفت سمت راست، همین سؤال را دوباره پرسید. فرمود: **حُسْنُ الْخُلُقِ** رفت سمت چپ، برای بار سوم پرسید. فرمود: **حُسْنُ الْخُلُقِ** رفت پشت سر، برای بار چهارم پرسید. فرمود: **حُسْنُ الْخُلُقِ** و چه رند بود این مرد عرب! و شاید برای شما عجیب باشد که چرا یک سؤال را چهار بار،

مسجد، میدان اصلی مقاومت نرم

ابوالفضل دمانپوری

امام خمینی (ره):

مساجد سنگر است، سنگرها را پر کنید

با الگوسازی‌های هنرمندانه، فرهنگ و باورها را نشانه رفته‌اند. جنگ امروز، جنگ نرم است؛ میدانی بی‌صدا و بی‌مرز، اما با تأثیری عمیق‌تر از جنگ سخت.

در این میدان، مسجد (این خانه‌ی خدا) چه نقشی دارد؟ آیا هنوز هم همان دژ مستحکم دوران انقلاب و دفاع مقدس است؟ یا به انزوا رفته و در محاصره‌ی غفلت، آرام آرام جای خود را به سکولاریسم فرهنگی داده است؟

مساجد؛ سلاح دو لبه در جنگ فرهنگی

مسجد می‌تواند هم سد باشد، هم شکاف؛ بستگی دارد به اینکه چگونه عمل کند.

چگونه مسجد به نفع دشمن عمل می‌کند؟

۱. انفعال و سکوت در برابر مسائل روز:

مسجدی که فقط به عبادات فردی محدود شود و در مقابل هجوم

امام‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی):

«مسجد باید مرکز هدایت فکری، عقیدتی، اجتماعی و حتی سیاسی مردم باشد. مسجد باید مرکز رشد باشد، نه مرکز رکود!»

امروز بیش از هر زمان دیگر، به بیداری مساجد نیاز داریم. دشمن از هر ابزار ممکن برای دور کردن مردم از هویت اسلامی استفاده می‌کند. مسجد اگر خاموش بماند، سنگر سقوط خواهد کرد؛ اما اگر بدرخشد، روشنی‌بخش راه نسل آینده خواهد بود.

مسجد، خاکریز اول در نبرد تمدنی

امام‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی):

«مسجد، سنگر است؛ سنگر را محکم نگه دارید. از سنگر اگر غفلت شد، دشمن حمله خواهد کرد.»

در دوران معاصر، دیگر جنگ‌ها فقط صدای انفجار ندارند؛ بلکه سکوتشان کشنده‌تر است. دشمنان ملت ایران، این بار نه با تانک، که با تابلوی تبلیغاتی، نه با گلوله، که با کلیپ، و نه با ارتش، که

۲. اتاق عملیات رسانه‌ای مسجد

دشمن با یک ویدئوی ۳۰ ثانیه‌ای افکار را تغییر می‌دهد. چرا ما نتوانیم با زبان دین، قالب رسانه را فتح کنیم؟ راه‌اندازی پایگاه محتوایی مسجد در فضای مجازی. تربیت نوجوانان مسجدی در مهارت‌های تولید محتوا. برگزاری دوره‌های طراحی، تدوین، گرافیک و صوت.

۳. مسجدی برای زندگی، نه فقط عبادت.

باید بگویم که این ضرب‌المثل که می‌گوید: «چراغی که به خانه رواست به مسجد حرام است» بسیار نادرست و خلاف باورهای دینی ماست. این یعنی هرکس به فکر خویش باشد و اگر اینطور شود، دشمن چراغش به مسجد می‌آورد. «إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ...» (توبه، ۱۸) «آبادکنندگان مسجد، فقط مؤمنان حقیقی‌اند»؛ و ایمان، فقط در سجد نیست، بلکه در ساخت جامعه است.

برگزاری برنامه‌های جذاب و نشاط‌آور در قالب اسلامی: جشن‌های مناسبتی با اجرای جوانان. محافل قرآنی با جوایز و مشارکت نوجوانان. اردوهای فرهنگی با پیوست‌های تربیتی.

۴. پویش‌های محله‌محور از دل مسجد

مسجد باید گوش و چشم محله باشد: شناسایی نیازهای اقتصادی، فرهنگی و روانی مردم. تشکیل گروه‌های جهادی فرهنگی از دل مسجد. پیگیری مسائل اجتماعی با نگاه انقلابی و مردمی.

۵. تربیت آزاد جوانان، در صحن مسجد

جوانان حرف دارند؛ جایی اگر نشنوند، جای دیگری خواهند گفت. مسجد باید محل گفت‌وگو باشد، جای انسان‌های خشک مذهب و افراطی‌گرا در مسجد نیست:

جلسات بی‌پرده پرسش و پاسخ با روحانیون. نشست‌های موضوع‌محور با موضوعاتی چون حجاب، ازدواج، اعتیاد، مهاجرت و...
الگوسازی با دعوت از جوانان موفق مسجدی در عرصه‌های علمی، هنری و رسانه‌ای.

جملات کوبنده و شعاری برای زنده‌سازی مسجد
«دیوار مسجد باید رسانه شود، نه فقط مهر عبادت.»
«یامسجد، یا مسمومیت فرهنگی!»
«مسجدی که جوان ندارد، آینده ندارد!»
«از منبر مسجد باید جواب شبهه بیاید، نه فقط مرثیه.»

فرهنگی دشمن موضع نگیرد، به‌طور ناخودآگاه سنگر را برای دشمن خالی کرده است.

۲. مدیریت سنتی و غیر پاسخگو:

وقتی زبان مسجد، زبان دیروز باشد و مخاطب، جوان امروز، نتیجه چیزی نیست جز جدایی نسل‌ها از مسجد.

بی‌توجهی به ابزارهای نوین رسانه‌ای

مسجدی که هنوز در عصر بروشور زندگی می‌کند، چگونه می‌خواهد با دشمنی که از ابزارهایی همچون هوش مصنوعی برای تخریب ذهن نوجوان استفاده می‌کند، مقابله کند؟ پلتفرم‌هایی همچون اینستاگرام و ابزاری همچون ماهواره عاملین اصلی اثر گذاری در این جنگ نرم هستند.

نفی جذابیت و نشاط جوانانه

اگر در مسجد صدای بازی و خنده‌ی نوجوانان شنیده نشود، جای آن را صدای دیگران در فضاهای انحرافی خواهد گرفت.

مساجد در دفاع مقدس، و اکنون...

در دفاع مقدس، مسجد محل اعزام به جبهه بود؛ امروز باید محل اعزام به جبهه‌ی فکر و فرهنگ باشد!
آن روز، نوجوانان از پای منبر مسجد راهی خرمشهر شدند؛ امروز باید از پای میز کار رسانه‌ای مسجد، خرمشهرهای فرهنگی را آزاد کنیم. جنگ عوض شده، خاک‌ریزها جابه‌جا شده‌اند، اما سنگر هنوز همان مسجد است!

راهکارهای بیدار کردن مسجد در عصر جنگ نرم

۱. مسجد؛ قرارگاه تربیت نسل تمدن‌ساز

از یک مسجد فعال باید جریان تربیتی برخیزد. این یعنی: برگزاری دوره‌های معرفتی و پرسش و پاسخ درباره شبهات روز. حلقه‌های تربیتی با حضور نوجوانان و جوانان. آموزش‌های مهارتی با پیوست فرهنگی (رسانه، سواد فضای مجازی، تحلیل سیاسی و...).

شهید حاج قاسم سلیمانی: «مسجد خانه‌ی مردم است. جایی است که مردم باید دردهایشان را آنجا ببرند، و از آنجا باید درمان بجویند.»

علل و عوامل کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲

سرپاز وظیفه امیرحسین کاظمی

♦ کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ یکی از مهم‌ترین رویدادهای تاریخ معاصر ایران است که تأثیر عمیقی بر سرنوشت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور گذاشت. این مقاله به تحلیل علل و عوامل موثر در وقوع این کودتا پرداخته است. یافته‌ها نشان می‌دهد بطور کلی این عوامل به دو دسته عوامل داخلی و خارجی تقسیم میشوند. از مهم‌ترین اهداف اجرای این کودتا، میتوان به تامین منافع امریکا و انگلیس در ایران و قدرت طلبی محمدرضا پهلوی اشاره کرد. ♦

بطور مستقیم توسط دو کشور امریکا و انگلیس تحت عنوان "عملیات آژاکس" در ایران صورت گرفت. انگیزه اصلی آنها حفظ منافع استثماری خود و در دست گرفت صنعت نفت ایران و سلطه بر اقتصاد ایران بود. در اینجا به بیان عوامل اثر گذار در موفقیت این کودتا می‌پردازیم.

◀ عوامل داخلی

۱. اختلافات درونی: اختلافات میان رهبران نهضت ملی شدن نفت و به ویژه اختلاف میان مصدق و آیت‌الله کاشانی، باعث تضعیف این نهضت شد.

در آخرین روزهای مرداد سال ۱۳۳۲ و تنها حدود ۲ سال و نیم پس از ملی شدن صنعت نفت ایران، رخداد بزرگ و تأثیرگذاری در عرصه سیاسی و اجتماعی ایران اتفاق افتاد. حادثه‌ای که نه تنها نشان دهنده بحران‌های داخلی ایران بلکه نمایانگر تأثیر عمیق و پررنگ سیاست‌های خارجی و نفوذ قدرت‌های جهانی در ایران بود؛ زیرا درک صحیح از این رویداد، می‌تواند درس‌آموز آینده سیاست داخلی و خارجی ایران باشد. هدف اصلی کودتا، برکناری دولت دکتر مصدق بعنوان نماد ملی‌گرایی و استقلال طلبی و بازگرداندن محمدرضا پهلوی به قدرت بود که

گفت‌وگو با کامبیز فروتن سرباز متأهل و دغدغه‌مند آینده ایران

لطفاً بفرمایید خودتان را معرفی کنید.

من کامبیز فروتن هستم، متولد سال ۱۳۷۵ در شهرستان آزادشهر. در سال ۱۳۹۹ ازدواج کردم و در سال ۱۴۰۰ صاحب فرزند شدم. از سال ۱۴۰۴ نیز افتخار خدمت در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را دارم.

ورود به دوره سربازی برای افراد متأهل با فرزند، چه چالش‌هایی دارد؟

پیش از اعزام به خدمت، طبیعی بود که نگرانی‌هایی درباره جدایی از همسر و فرزند داشته باشم. این دغدغه برای هر پدر خانواده‌ای وجود دارد. اما خوشبختانه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با نگاهی پدرانه و مسئولانه، توجه خاصی به شرایط سربازان متأهل و دارای فرزند دارد. همین حمایت‌ها باعث شد که با آرامش خاطر وارد دوره خدمت شوم و اکنون با انگیزه بالا مشغول انجام وظایفم هستم.

ارزیابی‌تان از نگاه سپاه به موضوع خانواده و فرزندآوری چیست؟

از صمیم قلب از مجموعه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سپاسگزارم که به موضوع ازدواج و فرزندآوری اهمیت می‌دهد و همواره پشتیبان ماست. این نگاه نه تنها دلگرم‌کننده است، بلکه در جهت تحقق سیاست‌های کلان نظام اسلامی درباره خانواده و جمعیت نیز بسیار مؤثر است.

و حرف آخر؟

از همه سربازان و جوانان کشورمان می‌خواهم که در مسیر جوانی جمعیت گام بردارند. همان‌طور که مقام معظم رهبری فرمودند: «تلاش برای جوانی جمعیت، وظیفه ضروری همه ماست.» ان‌شاءالله با همت و آگاهی نسل امروز، آینده‌ای جوان، پرنشاط و مقتدر برای ایران عزیز رقم خواهد خورد.

۲. عدم همراهی مجلس: مصدق با مجلس شورای ملی نیز به دلیل مسائل مختلف، از جمله اختلافات بر سر اختیارات نخست‌وزیری، دچار مشکل بود.

۳. نقش نظامیان: برخی از نظامیان به ویژه افسران بازنشسته و همچنین برخی از افسران سلطنت‌طلب، در سازماندهی کودتا و جذب نیرو برای اجرای آن نقش داشتند.

۴. حمایت شعبان بی‌مخ و طیب حاج‌رضایی: این افراد با تحریک عوامل پهلوی و آمریکایی و با استفاده از اوباش، به خیابان‌ها آمده و با ایجاد ناآرامی، زمینه را برای کودتا فراهم کردند.

۵. جنگ روانی: شبکه‌های تبلیغاتی وابسته به کودتاچیان با انتشار اخبار کذب و تحریک احساسات مردم و همچنین دامن زدن به مشکلات معیشتی و اقتصادی موجود در آن برهه و پیوند زدن آن با موضوع ملی شدن صنعت نفت، جو روانی مناسبی برای کودتا ایجاد کردند.

عوامل خارجی

دخالت آمریکا و بریتانیا:

کشورهای استعمارگر به ویژه بریتانیای کبیر و آمریکا با نفوذ و برنامه ریزی نقش کلیدی در اجرای این کودتا ایفا کردند. آمریکا در پی حفظ منافع خود در منطقه و جلوگیری از نفوذ کمونیست حمایت قوی از کودتاگران را عملیاتی کرد. سازمان‌های اطلاعاتی آمریکا (سیا) و بریتانیا (ام‌آی‌سی‌کس) با همکاری یکدیگر، این کودتا را طراحی و به سرانجام رساندند.

نتیجه‌گیری

کودتای ۲۸ مرداد، نتیجه مجموعه‌ای از عوامل داخلی و خارجی است که در قالب یک تعامل پیچیده و چندجانبه، رقم خورد. اما آنچه بعنوان مهم‌ترین دلیل این رخداد و زمینه‌ساز سایر علل میتوان به آن اشاره کرد، چیزی جز اعتماد بیجای دکتر مصدق به آمریکا نبود. او برای مقابله با انگلیس چشم امید به آمریکا داشت. بزرگترین اشتباه ایشان خلاصه در همین کلمه بود. او آمریکا را منجی و مدافع منافع ملت ایران میدانست و به او اعتماد داشت. اگر همچنان که در اولین روزهای نهضت به مردم و جریانات ملی و مذهبی تکیه میکرد و مردم را پشتوانه و تکیه‌گاه دولت خود میدانست دولت او دچار این چنین عاقبتی نمیشد.

منابع:

۱. کشاورزی، محمدرضا (۱۳۸۳). «تاریخ معاصر ایران». انتشارات دانشگاه تهران.
۲. رضایی، علی‌اکبر (۱۳۹۰). «نفوذ و کودتا در ایران». مجله سیاست خارجی، شماره ۴۵.

حقوق بشر یا ابزار سلطه

ستوان سوم وظیفه مهدی ناظوری

عمل می‌کند؛ به‌طوری که مداخله در امور داخلی کشورها با استناد به اصول حقوق بشری، در واقع پوششی مشروع‌ساز برای استمرار سلطه‌گری است. به همین جهت، تولید روایت‌های خاص رسانه‌ای، بهره‌گیری از نهادهای بین‌المللی و ایجاد استانداردهای دوگانه، همگی در راستای بازتولید نوعی نظم جهانی ناعادلانه صورت می‌پذیرد. مطالعه آثار حقوق‌دانانی از جمله دکتر سیدمحمد هاشمی نیز نشان می‌دهد که حقوق بشر، به‌رغم ظرفیت‌های حقوقی و اخلاقی‌اش، به دلیل سیطره سیاست در سازوکارهای بین‌المللی، عملاً به مفهومی دوپاره بدل شده است: یکی حقوق بشری اصیل که در خدمت حفظ حرمت ذاتی انسان‌هاست، و دیگری حقوق بشری ابزاری که در خدمت اهداف ژئوپولیتیک برخی قدرت‌ها، به‌ویژه آمریکا قرار گرفته است. (ر.ک: هاشمی، سید محمد. حقوق بشر در نظام بین‌الملل. نشر میزان، ۱۳۹۵)

علاوه بر این، نویسندگانی چون دکتر ابراهیم متقی، با استفاده از رویکردهای واقع‌گرایانه در تحلیل روابط بین‌الملل، نشان داده‌اند که آمریکا از ابزارهایی چون حقوق بشر و دموکراسی نه به‌عنوان ارزش، بلکه به‌مثابه «قدرت نرم» برای تغییر رفتار دولت‌های مستقل بهره می‌برد. ایشان در مقاله‌ای با عنوان «حقوق بشر و امنیت ملی در سیاست

مفهوم حقوق بشر، گرچه در ظاهر واجد بار ارزشی جهان‌شمول و مبتنی بر اصول کرامت انسانی است، اما در عمل، به‌ویژه در گفتمان سیاست خارجی ایالات متحده، اغلب کارکردی ابزاری یافته و در خدمت پیشبرد اهداف سلطه‌جویانه قرار گرفته است. تجربه چند دهه گذشته در نظام بین‌الملل نشان می‌دهد که ایالات متحده با طرح موضوعاتی چون «نقض حقوق بشر» در کشورهایی که از دایره منافع آن خارج‌اند، زمینه را برای فشار سیاسی، تحریم اقتصادی و حتی مداخله نظامی فراهم کرده است. مفهوم «حقوق بشر آمریکایی» به روایت مقام معظم رهبری، تعبیر از نوعی معیار دوگانه و گزینشی در مواجهه با حقوق ملت‌هاست؛ معیاری که در آن دفاع از حقوق بشر تنها در صورتی رخ می‌دهد که با منافع آمریکا هم‌راستا باشد. ایشان در سخنرانی‌های مختلف، به‌ویژه در خطبه‌های نماز جمعه ۲۹ خرداد ۱۳۸۸ و نیز بیانات سالانه در دیدار با مسئولان قوه قضائیه، تأکید کرده‌اند که آمریکا خود بزرگ‌ترین ناقض حقوق بشر در جهان است و ترویج ارزش‌های مورد نظر خود را به بهانه حقوق بشر دنبال می‌کند. از منظر نظریه‌پردازان انتقادی چون نوآم چامسکی، «حقوق بشر» در گفتمان آمریکایی، بیش از آن که مفهومی اخلاقی یا حقوقی باشد، در حکم ابزاری برای حفظ هژمونی جهانی

**مفهوم «حقوق بشر آمریکایی» به روایت مقام معظم رهبری،
تعبیر از نوعی معیار دوگانه و گزینشی در مواجهه با حقوق
ملت‌هاست؛ معیاری که در آن دفاع از حقوق بشر تنها
در صورتی رخ می‌دهد که با منافع آمریکا هم‌راستا
باشد.**

خارجی آمریکا» (فصلنامه سیاست، شماره ۲۷، ۱۳۸۷)، به روشنی بیان می‌دارند که بهره‌برداری ایالات متحده از گفتمان حقوق بشر، تابعی از نسبت آن کشور با منافع آمریکا است؛ جایی که منافعش تأمین شود، چشمان خود را بر نقض فاحش حقوق بشر می‌بندد و در جایی که منافعش تهدید گردد، به‌ناگاه در مقام منجی حقوق بشر ظاهر می‌شود.

نکته قابل تأمل آن است که در سیاست خارجی ایالات متحده، دفاع از حقوق بشر اغلب در مواردی برجسته می‌شود که منافع راهبردی این کشور در معرض تهدید باشد. برای نمونه، آن‌گاه که کشوری در برابر سیاست‌های نولیبرال یا سلطه‌جویانه ایالات متحده مقاومت می‌کند، ناگهان به «ناقص حقوق بشر» بدل می‌شود و آماج تحریم‌ها، فشارهای دیپلماتیک یا حتی مداخلات نظامی قرار می‌گیرد. در مقابل، دولت‌هایی که هم‌پیمان منافع آمریکا هستند هرچند پرونده‌های سنگین نقض حقوق بشر دارند نه تنها از سرزنش‌های بین‌المللی مصون می‌مانند، بلکه در قالب «شریکان استراتژیک» مورد حمایت قرار می‌گیرند؛ نمونه‌های عینی این تناقضات را می‌توان در مواضع آمریکا در برابر فلسطین، یمن، بحرین، و نیز حمایت بی‌قید و شرط آن از رژیم صهیونیستی مشاهده کرد. چگونه ممکن است کشوری که خود تاریخ مملو از نقض حقوق بشر در داخل و خارج را دارد از برده‌داری و نسل‌کشی بومیان گرفته تا دخالت نظامی در ویتنام، عراق و افغانستان - مدعی پرچم‌داری در عرصه اخلاق جهانی باشد؟ در نتیجه، آنچه تحت عنوان «حقوق بشر آمریکایی» معرفی می‌شود، بیش از آن‌که واجد خصیصه‌های اصیل انسانی و اخلاقی باشد، برساخته‌ای سیاسی است که از مفاهیم متعالی برای نیل به مقاصد سلطه‌جویانه بهره می‌گیرد. تردیدی نیست که ملت‌های مستقل،

به‌ویژه آنانی که نظام‌های ارزشی و فرهنگی متفاوتی دارند، باید با هوشیاری نسبت به چنین بهره‌برداری‌های ابزاری، ضمن دفاع از حقوق بشر به‌مثابه حقی بنیادین، در دام روایت‌های تحریف‌شده و مداخله‌گرانه نیفتند. بدین ترتیب، اگرچه اصل حقوق بشر در ذات خود مفهومی شریف و ضروری برای تضمین حرمت انسان است، اما آن‌چه امروزه تحت عنوان «حقوق بشر آمریکایی» مطرح می‌شود، اغلب چیزی جز ابزار سلطه نیست. به‌کارگیری این مفهوم در سیاست خارجی، نه برای گسترش آزادی و عدالت، بلکه برای تثبیت ساختارهای قدرت در سطح جهانی صورت می‌گیرد؛ ساختارهایی که بیش از آن‌که متعهد به حقوق انسان‌ها باشند، در پی حفظ منافع قدرت‌های بزرگ‌اند.

منابع:

۱. هاشمی، سید محمد. حقوق بشر در نظام بین‌الملل. تهران: نشر میزان، ۱۳۹۵.
۲. متقی، ابراهیم. «حقوق بشر و امنیت ملی در سیاست خارجی آمریکا». فصلنامه سیاست، شماره ۲۷، پاییز ۱۳۸۷.
۳. بیانات مقام معظم رهبری، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای
۴. سبحانی، عباس. نقد حقوق بشر غربی. قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۰.
۵. عابدی‌نژاد، محمد. «گفتمان‌سازی حقوق بشر در سیاست خارجی آمریکا». فصلنامه مطالعات سیاست خارجی، شماره ۳، ۱۳۹۴.

عملیات مرصاد چرا و چگونه اتفاق افتاد

حجت الله شریفی

♦ عملیات مرصاد در سال ۱۳۶۷ در پاسخ به حمله سازمان مجاهدین خلق (مجاهدین) به نام عملیات فروغ جاویدان انجام شد. این عملیات آخرین درگیری بزرگ جنگ ایران و عراق بود و به شکست نظامی مجاهدین خلق (منافقین) منجر شد. تحقیقات نشان می‌دهد که منافقین با حمایت عراق، قصد سرنگونی دولت ایران را داشتند، اما نیروهای ایرانی در تنگه چهارزبر آن‌ها را متوقف کردند. شواهد به نفع پیروزی قاطع ایران دلالت دارد، با تلفات سنگین برای منافقین (بین ۱۶۰۰ تا ۲۴۰۰ کشته). این عملیات تأثیرات مهمی بر سیاست داخلی ایران داشت، از جمله اعدام زندانیان سیاسی حامی منافقین. عملیات مرصاد یکی از مهم‌ترین عملیات‌های نظامی در تاریخ جمهوری اسلامی ایران بود که در سال ۱۳۶۷ (۱۹۸۸ میلادی) انجام شد. این عملیات در پاسخ به حمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به نام عملیات فروغ جاویدان صورت گرفت که هدف آن سرنگونی دولت ایران بود. عملیات مرصاد نه تنها آخرین درگیری بزرگ جنگ ایران و عراق بود، بلکه نشان‌دهنده پایان تهدید نظامی منافقین به دولت و ملت ایران بود. در این مقاله، به بررسی دلایل و چگونگی وقوع این عملیات پرداخته می‌شود. ♦

سرنگونی است. این گروه، با حمایت عراق، عملیات فروغ جاویدان را برای تصرف تهران و سرنگونی دولت برنامه‌ریزی کردند. عملیات فروغ جاویدان در ۳ مرداد ۱۳۶۷ آغاز شد، اما نیروهای ایرانی در تنگه چهارزبر موفق شدند پیشروی مجاهدین را متوقف کنند. مجاهدین با ۲۵ تیپ و حدود ۴۰۰۰ تا ۵۰۰۰ نیرو، با حمایت عراق (شامل ۱۲۰ تانک، ۴۰۰ نفر بر

سازمان مجاهدین خلق یک گروه سیاسی-نظامی بود که ابتدا علیه رژیم پهلوی و سپس علیه جمهوری اسلامی ایران فعالیت می‌کرد. در طول جنگ ایران و عراق (۱۹۸۰-۱۹۸۸)، مجاهدین با رژیم صدام حسین همکاری کردند و پس از پایان جنگ، با پذیرش قطعنامه ۵۹۸ توسط ایران، تصور کردند که دولت ایران ضعیف شده و آماده

استفاده شدند.

- **روز دوم (۷ مرداد ۱۳۶۷):** حملات زمینی از جنوب با حمایت هوایی انجام شد و مجاهدین محاصره شدند.

- **روز سوم (۸ مرداد ۱۳۶۷):** بقایای نیروهای مجاهدین نابود شدند و مناطق پاکسازی شد.

- **روز چهارم (۹ مرداد ۱۳۶۷):** عملیات با شکست کامل مجاهدین به پایان رسید.

لشکر بدر، شامل نیروهای شیعه عراقی، نیز در این عملیات نقش داشت و تعدادی از آنها شهید شدند.

نتیجه و پیامدها

نیروهای ایرانی پیروزی قاطعی کسب کردند. تلفات مجاهدین بین ۱۶۰۰ تا ۲۴۰۰ کشته برآورد شد، مجاهدین ۲۰۰ تانک و ۷۰۰ وسیله نقلیه از دست دادند. این عملیات تأثیرات طولانی مدتی بر سیاست داخلی ایران از جمله تضعیف گروه‌های مخالف مسلح داشت.

سپهبد صیاد شیرازی در عملیات مرصاد نقش کلیدی داشت. او با فرماندهی قاطع و استراتژی دقیق، نیروهای ارتش و سپاه را هماهنگ کرد تا تهاجم منافقین به غرب ایران را دفع کنند. صیاد با تحلیل سریع موقعیت دشمن و طراحی عملیات غافلگیرانه، راه نفوذ منافقین به کرمانشاه را بست.

نتیجه‌گیری

عملیات مرصاد لحظه‌ای حیاتی در تاریخ ایران بود که آخرین درگیری بزرگ جنگ ایران و عراق و شکست قاطع آرزوهای نظامی مجاهدین را نشان داد. این عملیات استحکام و توانایی نظامی ایران را نشان داد و کنترل دولت بر کشور را تثبیت کرد. همچنین، پیچیدگی‌های دوره پسا جنگ را با تهدیدات داخلی و خارجی که همچنان پایداری جمهوری اسلامی را چالش می‌کردند، برجسته کرد. تغییر نام تنگه چهارزبر به تنگه مرصاد یادآوری دائمی از این پیروزی مهم است.

فهرست منابع

۱. راستگو، علی اکبر، مجاهدین خلق در آینه تاریخ، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران - ۱۳۸۴.
۲. درودیان، محمد، پایان جنگ، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، تهران ۱۳۷۹
۳. بررسی مطبوعات جهان، نشریه شماره ۱۳۳۸، ۱۳۶۷/۵/۲۶، اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۴. سعید شاهیوندی بی بی سی یکشنبه ۲۵ ژوئیه ۲۰۰۴
۵. عملیات مرصاد: تحقق وعده الهی - سعید پورداراب (نشر سوره سبز)

زرهی، ۹۰ خمپاره‌انداز ۸۰ میلی متری، ۳۰ توپ ۱۲۲ میلی متری، و غیره) حمله کردند، اما پیش‌بینی‌های آن‌ها از ضعف ایران اشتباه بود. پیش از این، مجاهدین دو عملیات دیگر، یعنی عملیات آفتاب (۷ فروردین ۱۳۶۷) و عملیات چلچراغ (۲۸ خرداد ۱۳۶۷)، انجام داده بودند که هر دو ناموفق بودند.

برنامه‌ریزی و اجرای عملیات مرصاد

عملیات مرصاد با رمز مقدس "یا علی بن ابی طالب (ع)" آغاز شد و شامل نیروهای سپاه پاسداران، بسیج و نیروی هوایی ارتش بود. هدف این عملیات آزادسازی شهرهای کرد و اسلام‌آباد بود. در روز اول (۶ مرداد ۱۳۶۷)، نیروهای ایرانی موفق شدند جاده را مسدود کنند و با استفاده از بالگردها و جنگنده‌های اف-۵، وسایل نقلیه مجاهدین را هدف قرار دهند. در روز دوم (۷ مرداد ۱۳۶۷)، حملات زمینی از جنوب با حمایت هوایی انجام شد و مجاهدین محاصره شدند. در روز سوم (۸ مرداد ۱۳۶۷)، بقایای نیروهای مجاهدین نابود شدند و مناطق پاکسازی شد. همچنین، سه بالگرد مجاهدین را از کرد تخلیه کردند که نشان‌دهنده شکست عملیات آن‌ها بود. فرماندهی عملیات از سوی ایران بر عهده سپهبد علی صیاد شیرازی بود، در حالی که مسعود رجوی و مریم رجوی رهبری مجاهدین را بر عهده داشتند.

نقش شهید صیاد شیرازی در عملیات

سپهبد صیاد شیرازی در عملیات مرصاد (مرداد ۱۳۶۷) نقش کلیدی داشت. او با فرماندهی قاطع و استراتژی دقیق، نیروهای ارتش و سپاه را هماهنگ کرد تا تهاجم منافقین به غرب ایران را دفع کنند. صیاد با تحلیل سریع موقعیت دشمن و طراحی عملیات غافلگیرانه، راه نفوذ منافقین به کرمانشاه را بست. استفاده از تاکتیک‌های نظامی مؤثر و بهره‌گیری از اطلاعات دقیق، منجر به شکست کامل دشمن و انهدام نیروهای منافقین شد. این عملیات، که آخرین نبرد بزرگ جنگ تحمیلی بود، به دلیل فرماندهی شهید صیاد، به پیروزی قاطع ایران انجامید و امنیت منطقه را تضمین کرد.

جزئیات نبردها و رویدادهای کلیدی

- **روز اول (۶ مرداد ۱۳۶۷):** مجاهدین ۱۴۵ کیلومتر پیشروی و شهرهای قصر شیرین، سرپل ذهاب، کرند غربی و اسلام‌آباد را تصرف کرده بودند. اما نیروهای ایرانی در تنگه چهارزبر پیشروی آن‌ها را متوقف کردند. بالگردها از پایگاه کرمانشاه برای نابودی وسایل نقلیه مجاهدین

نقش موثر سرلشکر خلبان عباس بابایی در دفاع مقدس

ستوان سوم وظیفه مهدی ناظوری

◀ ورود به نیروی هوایی و دوران پیش از انقلاب

شهید عباس بابایی در سال ۱۳۵۱ به نیروی هوایی ارتش وارد شد و پیش از انقلاب، به دلیل خلبانی برجسته و تأثیرگذار، برای آموزش پرواز با اف-۱۴ انتخاب شد؛ در دهم آبان ۱۳۵۵ به پایگاه هوایی اصفهان منتقل گردید و پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به عنوان سرپرست انجمن اسلامی پایگاه هشتم شکاری اصفهان فعالیت کرد.

◀ فرماندهی پایگاه هشتم شکاری

در ۷ مرداد ۱۳۶۰، شهید بابایی با ارتقاء به درجه سرهنگ دومی به فرماندهی پایگاه هشتم شکاری اصفهان منصوب شد در این سمت، علاوه بر مسئولیت‌های نظامی، به عمران و آبادانی روستاهای اطراف پرداخت؛ با تأمین آب، برق و تجهیزات بهداشتی و آموزشی، پیوند بین ارتش و مردم را تقویت کرد.

◀ سبک رهبری و حضور مستقیم میدانی

برخلاف بسیاری از فرماندهان ستادی، شهید بابایی به قواعد میز و ستاد اکتفا نکرد. خود را «بسیجی در نیروی هوایی» رهبران بزرگی چون آیت‌الله هاشمی و امام خامنه‌ای درباره او گفته‌اند: ایشان هرگز از صحنه جنگ فاصله نگرفتند و گفتند: «اگر پرواز نکنم، احساس ضعف خواهم کرد، زیرا هستی خود را در میدان جنگ می‌بینم.» این نوع نگاه، ترکیب تصمیم‌سازی ستادی با تصمیم‌آفرینی عملیاتی را به‌خوبی به نمایش می‌گذارد؛ ویژگی‌ای که اغلب رهبران موفق جنگ‌های مدرن آن را به‌عنوان عنصر کلیدی می‌دانند.

◀ معاونت عملیات نیروی هوایی و نقش میدانی

با ارتقاء به درجه سرهنگی در ۹ آذر ۱۳۶۲، به سمت معاون

در خلال جنگ تحمیلی، توجه به نقش فرماندهان میدانی بویژه در نیروی هوایی اهمیت مضاعفی دارد. یکی از چهره‌های برجسته در این عرصه «سرلشکر خلبان عباس بابایی» بود؛ فردی که با مدیریت عملیاتی و حضور مستقیم در مأموریت‌ها، تأثیری عمیق بر روند جنگ گذاشت و همچنین نه تنها به‌عنوان فرماندهان عملیاتی بلکه به‌عنوان نماد همبستگی و حضور مستقیم در خط مقدم ظهور یافتند. برای اینکه بتوان نقش موثر او را در جنگ تبیین کرد در وهله نخست باید مختصری از زندگی و شخصیت این شهید والا مقام توصیف کرد.

◀ تولد، زمینه تربیتی و تحصیلات اولیه

شهید عباس بابایی در ۴ آذر ۱۳۲۹ در قزوین متولد شد و در دبستان دهخدا و دبیرستان نظام وفا تحصیل کرد. اگرچه در کنکور ۱۳۴۸ رشته پزشکی پذیرفته شد، انتخاب خلبانی راهش را به دانشکده افسری هوایی هدایت کرد؛ سپس برای ادامه آموزش، به آمریکا اعزام شد.

عملیات بیت المقدس (آزادسازی خرمشهر)

در اردیبهشت ۱۳۶۱، در عملیات بیت المقدس شهید بابایی به عنوان معاون عملیات، او در برنامه ریزی، هم افزایی با سپاه و اجرای پوشش هوایی مشارکت داشت که در تأمین پشتیبانی سریع هوایی در لحظات حساس، مؤثر بود و به آزادسازی خرمشهر انجامید که نقطه عطف جنگ و محور اصلی استقلال خوزستان بود.

عملیات طریق القدس (بستان)

این عملیات در شهریور ۱۳۶۱ بود که شهید بابایی با پوشش هوایی استراتژیک و پشتیبانی از تحرک یگان های زمینی، هماهنگی بین عملیاتی و حملات دقیق هوایی بخشی از سهم ویژه وی بود که موجب آزادسازی بستان شد.

اسکورت نفتکش ها در خلیج فارس

در شرایط بحران، حفظ امنیت کشتی های تجاری امری حیاتی بود. شهید بابایی در سال ۱۳۶۶ با اینکه می توانست به سفر حج برود، ماند تا طرح پوشش هوایی برای عبور ۴۰ نفتکش را در تنگه خرمشهر عملی سازد که در نتیجه باعث عبور امن نفتکش ها بدون حادثه شد که بیانگر تأثیر مستقیم اقدامات او در امنیت ملی و دفاع از منافع اقتصادی کشور بود. علاوه بر مشارکت در مأموریت ها، شهید بابایی اقدامات خاصی داشتند من جمله: سوخت گیری شبانه بدون نیاز به تعمیر توسط آمریکا، حمایت از پیوند میان ارتش و سپاه و تصمیم گیری هوشمندانه در لحظات حساس پرواز که این مهارت ها عمق تخصص و تفکر استراتژیک او را نشان می دهد.

نتیجه گیری

سرلشکر عباس بابایی با آمیختن دهه ها آموزش خلبانی تخصصی، ایمان راسخ و فرماندهی میدانی، توانست الگویی گردد برای ترکیب تصمیم سازی استراتژیک و انجام مأموریت های ریسک پذیر. مدیریت مردم دارانه، تواضع معنوی، و شخصیت بسیجی او موجب شد تا نامش تا همیشه در تاریخ دفاع مقدس بدرخشد؛ نمادی از وابستگی به خاک، آسمان و ایمان، که راه را برای نسل های آینده هموار ساخت.

منابع:

خبرگزاری ایسنا، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، «شهید عباس بابایی که بود؟»، خبرگزاری دفاع پرس، «امیر سرلشکر خلبان شهید عباس بابایی»، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، «مروری بر زندگی خلبان شهید عباس بابایی»

عملیات نیروی هوایی منصوب شد و به تهران منتقل گردید او تا زمان شهادتش بیش از ۳۰۰۰ ساعت پرواز داشت و بین سال های ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۶ بیش از ۶۰ مأموریت جنگی را با موفقیت انجام داد حضور مستقیم وی در همراهی با جنگنده های شکاری، مراجعان میدانی جبهه و پشتیبانی لحظه به لحظه، وجه تمایز بی نظیری در سبک فرماندهی اش ایجاد کرد.

نقش برجسته در عملیات های کلیدی

شهید بابایی در عملیات های مهمی همچون فتح المبین، بیت المقدس (خرمشهر)، طریق القدس، والفجر ۸ (فاو) و اچ-۳ حضور داشت علاوه بر عملیات های هوایی، طراحی اسکورت نفتکش ها در خلیج فارس نیز از عناصر ابتکاری وی بود طرح هایی مانند سوخت گیری هوایی شبانه، هماهنگی ایستگاه های پشتیبانی و مدیریت نیروی انسانی، تصویر استراتژیست توانمندی را از شهید سرلشکر بابایی ارائه می کند که در ادامه به تفصیل بحث خواهد شد.

عملیات حمله به پایگاه هوایی الولید (H۳)

پایگاه الولید، واقع در مرزهای عراق، سوریه و اردن، محرابی برای هواپیماهای نظامی عراقی بود که دسترسی به آن با ضعف در پدافند دشمن میسر شد. که شهید بابایی با جنگنده اف ۱۴، پوشش هوایی حیاتی را فراهم کرد و ضمن دفاع هوایی، در مقابل پدافند عراق مقاومت نمود. این نقش هماهنگ کننده، عنصر کلیدی موفقیت عملیات تلقی شد.

عملیات والفجر ۸ و آزادسازی فاو

از نظر اهمیت راهبردی عملیات والفجر ۸ (دی ۱۳۶۴-بهمن ۱۳۶۴) منطقه فاو را آزاد کرد تا ارتباط عراق با خلیج فارس قطع شود و امنیت تردد کشتی ها برقرار گردد. شهید بابایی در این عملیات ضمن پوشش هوایی و اسکورت، وی طرح های تاکتیکی مفصل برای فراهم سازی سوخت گیری شبانه، هماهنگی بین جنگنده ها و ایستگاه های پشتیبانی، و حمایت از عملیات زمینی را طراحی و اجرا کرد.

عملیات فتح المبین

در اسفند ۱۳۶۰، در عملیات فتح المبین شهید بابایی با بیش از ۳۰۰۰ ساعت پرواز شامل استفاده از تاکتیک های جنگنده شکاری، او نقش کلیدی در شناسایی، بمباران دقیق و همراهی هوا به زمین داشت و باعث عقب نشینی نیروهای عراقی از خوزستان شد.

مزایا و چالش‌های هوش مصنوعی در زندگی ما

احمد سلیمانی
کارشناس ارشد فناوری اطلاعات

و الکسا (Alexa) هستند. این دستیارها با استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین و پردازش زبان طبیعی، قادرند صدای ما را درک کنند، به سوالات پاسخ دهند، پیام‌ها را ارسال کنند، موسیقی پخش کنند و حتی تنظیمات خانه‌های هوشمند را کنترل کنند. چنین امکاناتی باعث شده‌اند تا تعامل ما با تکنولوژی بسیار راحت‌تر و انسانی‌تر شود. **در حوزه سرگرمی و رسانه**، هوش مصنوعی در الگوریتم پلتفرم‌هایی مثل نتفلیکس، یوتیوب و اسپاتیفای نقش مهمی ایفا می‌کند. این سیستم‌ها با تحلیل رفتار کاربران، سلیقه آن‌ها را تشخیص داده و

هوش مصنوعی (Artificial Intelligence) به بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی روزمره انسان‌ها تبدیل شده و در بسیاری از جنبه‌های زندگی ما حضور پررنگی دارد. از زمانی که صبح با صدای آلامر گوشی هوشمندمان بیدار می‌شویم تا لحظه‌ای که شب با مرور شبکه‌های اجتماعی روز را به پایان می‌بریم، ردپای هوش مصنوعی در هر لحظه از زندگی ما دیده می‌شود.

یکی از شناخته‌شده‌ترین کاربردهای هوش مصنوعی، **دستیارهای صوتی** مانند سیری (Siri)، گوگل اسیستنت (Google Assistant)

برابر یا حتی بالاتر از پزشکان، بیماری‌هایی مانند سرطان پوست یا بیماری‌های چشمی را تشخیص دهند. همچنین، چت‌بات‌های سلامت به بیماران کمک می‌کنند تا علائم خود را پیگیری کرده و راهنمایی‌های اولیه پزشکی دریافت کنند.

در بخش بانکداری و مالی نیز هوش مصنوعی نقش پررنگی در افزایش امنیت ایفا می‌کند. الگوریتم‌های یادگیری ماشین به تحلیل الگوهای تراکنش‌های مالی پرداخته و در صورت مشاهده رفتارهای مشکوک، هشدارهایی جهت جلوگیری از تقلب صادر می‌کنند. همچنین، بانک‌ها از چت‌بات‌های مبتنی بر هوش مصنوعی برای پاسخگویی سریع‌تر به مشتریان استفاده می‌کنند.

با وجود تمام مزایای ذکرشده، چالش‌هایی نیز وجود دارد. یکی از مهم‌ترین آن‌ها مسئله حفظ حریم خصوصی و امنیت داده‌هاست. استفاده گسترده از هوش مصنوعی نیازمند جمع‌آوری حجم بالایی از اطلاعات شخصی است که در صورت عدم مدیریت صحیح، می‌تواند باعث نقض حریم خصوصی افراد شود. علاوه بر این، نگرانی‌هایی درباره جایگزینی نیروی انسانی توسط ربات‌ها و سیستم‌های هوشمند در صنایع مختلف مطرح شده است که باید با برنامه‌ریزی صحیح و آموزش مهارت‌های جدید به نیروی کار، مدیریت شود.

در نهایت، هوش مصنوعی نه تنها به زندگی انسان‌ها راحتی و سرعت بخشیده، بلکه شیوهی زندگی، کار، آموزش و تعاملات اجتماعی را نیز متحول کرده است. در آینده‌ای نه‌چندان دور، شاهد پیشرفت‌های شگفت‌انگیزتری در این زمینه خواهیم بود؛ از خودروهای خودران گرفته تا شهرهای هوشمند و ربات‌های دستیار. بدون شک، هوش مصنوعی یکی از مهم‌ترین ارکان دنیای آینده خواهد بود و نقش انسان در کنار آن، تعریف جدیدی خواهد یافت.

محتوای متناسب با علاقه‌شان را پیشنهاد می‌دهند. این تجربه شخصی‌سازی‌شده باعث صرفه‌جویی در زمان و افزایش رضایت کاربران شده است.

شبکه‌های اجتماعی نیز به شدت تحت تأثیر هوش مصنوعی هستند. فیلترهای تصویری در اپلیکیشن‌هایی مانند اینستاگرام و اسنپ‌چت، با بهره‌گیری از بینایی ماشین (Computer Vision) طراحی شده‌اند و امکان اعمال افکت‌های پیشرفته را در لحظه فراهم می‌کنند. از طرفی دیگر، الگوریتم‌های مرتب‌سازی پست‌ها، تشخیص محتوای نامناسب و حتی شناسایی بات‌ها، همگی به کمک هوش مصنوعی انجام می‌شوند.

در زمینه **خرید آنلاین**، هوش مصنوعی تجربه‌ای هوشمندتر را برای مشتریان رقم زده است. موتورهای پیشنهاد دهنده در فروشگاه‌هایی مانند آمازون، دیجی‌کالا یا اسنپ‌فود با بررسی تاریخچه خرید، علاقه‌مندی‌ها و رفتار کاربران، محصولات را پیشنهاد می‌دهند که احتمال خرید آن‌ها بیشتر است. این روند نه تنها سود فروشگاه‌ها را افزایش می‌دهد، بلکه رضایت مشتریان را نیز ارتقاء می‌دهد.

اپلیکیشن‌های مسیریابی مانند گوگل مپس و ویز (Waze) نیز به کمک هوش مصنوعی ترافیک را پیش‌بینی می‌کنند، رفتار رانندگان را تحلیل کرده و بهترین و سریع‌ترین مسیر را ارائه می‌دهند. این قابلیت‌ها به کاهش زمان سفر، مصرف سوخت و حتی استرس کمک کرده‌اند.

در دنیای پزشکی، هوش مصنوعی تحولی عظیم ایجاد کرده است. سیستم‌های هوشمند می‌توانند تصاویر پزشکی را با دقت بالا تحلیل کنند، علائم بیماری‌ها را در مراحل اولیه شناسایی کرده و به پزشکان در تشخیص و تصمیم‌گیری بهتر کمک کنند. به عنوان مثال، الگوریتم‌های یادگیری عمیق توانسته‌اند در برخی موارد با دقتی

شعار سال؛ رکن اساسی رشد اقتصادی و پیشرفت

تشریح چگونگی تاثیر شعار سال بر رفع بسیاری از مشکلات معیشتی و اقتصادی مردم کشور

زهرا قادری

سپاه ثارالله (علیه السلام) استان کرمان

(مد ظله العالی) به خوبی بدین مساله واقف بوده و در شعار سال ۱۴۰۴ بدن مساله به طور روشن و آشکار توجهی ویژه داشته اند. نکته قابل توجه آنکه رهبری در بیانات خود تاکید داشتند که شعار امسال در واقع ادامه مسیر شعار سال گذشته است. افزایش سطح رفاه و معیشت مردم با رشد تولید ارتباط مستقیمی دارد؛ بر همین اساس هرچه امکانات تولید بهتر، سطح کیفیت زندگی مردم بهتر خواهد بود. کشور ایران تعداد زیادی از منابع انسانی دارد که هنوز از آنها بهره‌مند نشده، به همین دلیل کشور ظرفیت رشد در حد جهش را دارد. نکته مهمی که در انتخاب شعار سال وجود دارد تاکید رهبری بر مشارکت محسوس مردم در اقتصاد است؛ یعنی هدف باید این

در دنیای امروز، سرمایه‌گذاری در تولید به عنوان یکی از ارکان اساسی رشد اقتصادی و پیشرفت جوامع شناخته می‌شود؛ این موضوع به ویژه در کشورهایی که به دنبال بهبود وضعیت معیشتی و اقتصادی مردم خود هستند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در راستای دستیابی به اهداف اقتصادی و رشد پایدار، توجه به برنامه‌های کلان اقتصادی و حمایت از تولید داخلی اهمیت ویژه‌ای دارد؛ در این زمینه، نمایندگان مجلس شورای اسلامی نقش مهمی در پیگیری و تحقق این اهداف ایفا می‌کنند. حمایت از سرمایه‌گذاران به عنوان عاملی کلیدی در رونق تولید و رشد اقتصادی ضروری به نظر می‌رسد. مقام معظم رهبری و رهبر فرزانه حضرت آیت الله خامنه‌ای

معرفی کتاب

ریاح

کتاب با نثری روان به بازخوانی دفترچه خاطرات یک مبارز فلسطینی می‌پردازد که در کودکی، پدرش به دو مهاجر یهود در مزرعه خود اسکان می‌دهد. اما در نهایت، مجبور به فروش زمین به این دو پدر و پسر یهودی می‌شوند.

کتاب اطلاعات خوبی درباره جریان‌شناسی صهیونیسم و اشغالگری به مخاطب ارائه می‌کند: استعمارگری انگلیس در فلسطین،

شکل‌گیری صهیونیسم و اصول آن، تبیین مظلوم‌نمایی دروغین یهودستیزی نازی‌ها، هویت‌سازی جعلی و ادعای مالکیت یهود و رد آن با اشاره قرآنی، فشارهای اقتصادی انگلیس بر فلسطین، سازمان تروریستی آرگون، خرابکاری برای اجبار به فروش زمین، افزایش مهاجرت‌های غیرقانونی یهودیان، شورش ۱۹۴۸ و غیره. در مجموع کتاب به شخصیت‌ها و رویدادهای مهمی اشاره دارد.

از طرفی دیگر پیام‌های داستان بسیار به وضعیت امروز شباهت دارد:

♦ هیچ وقت دشمن را نباید دست کم گرفت
♦ نیروی کار ارزان و پرکار (یهودیان مهاجر) امکان تهدید بالقوه دارد: مثل افغان‌ها در ایران

♦ تلاش دشمن به جلب اعتماد و ابراز دوستی: پیام دوستی اسرائیل برای مردم ایران یا ارزوی ابادانی ترامپ برای ایران
♦ وعده‌های فریب‌کارانه برای سرکوب انقلاب فلسطینی‌ها و باور این وعده توسط برخی (مثال برجام)

♦ ساده‌اندیشی برخی در مقابل دشمن: هیچ چیز بهتر از گفت‌وگو نیست و تا کی شاهد قتل اعراب باشیم. و ناگهان انفجار...: مشابه دوری سایه جنگ با مذاکره. و ناگهان تجاوز حین مذاکره.

همچنین خنده در برابر دشمن یا امید به قوانین بین الملل علی‌رغم خوی تجاوزگری دشمن...

♦ خیانت عرب: مثل همکاری پهلوی و اینترنشنال با دشمن

♦ ایجاد اختلاف و بذر تردید در دل‌ها.

باشد که روابط حاکم بر اقتصاد به مردم واگذار شود و دولت نباید در اجرای اقتصاد دخالت کند بلکه اقتصاد توسط مردم و نهادهای مردمی باید اداره شود.

همانطور که اشاره شد نکته کلیدی که در شعار امسال مورد تأکید قرار گرفته مشارکت مردم در اقتصاد. تحرک عموم مردم در اقتصاد کشور تا زمانی که میله‌های آهنین سد راه آنها باشد، قطعاً امکان پذیر نخواهد بود. رهبری اساساً ثروتمندی مردم جامعه و ایجاد رفاه برای قاطبه مردم را یکی از جدی‌ترین ارکان و اهداف نظام اسلامی قلمداد می‌کنند و در این باره می‌گویند: «اینکه ما اهمیت می‌دهیم به مسائل اقتصاد، چون در نظام اسلامی، اقتصاد نقش بسیار مهمی دارد. اینکه بعضی تصور کنند که در نظام اسلامی به مقوله‌ی تولید ثروت و گسترش رفاه عمومی و تولید بنگاه‌های مهم ثروت‌ساز بی‌اعتنائی شده، خطای بزرگی است؛ چنین چیزی نیست. یکی از ارکان مهم نظام اسلامی ثروتمند کردن جامعه و کشور است؛ ثروت ملی. البته نوع نگاه نظام اسلامی به ثروت با نوع نگاه حکومت‌های مادی و سیستم‌های مادی چه با آنچه در دنیا، سرمایه‌داری و تحت عنوان لیبرالیستی شناخته می‌شود؛ چه با آنچه تحت عنوان مارکسیستی و نظام سوسیالیستی و مانند اینها شناخته می‌شود- تفاوت دارد. در نظام اسلامی، تولید ثروت ملی یک ارزش است، توزیع ثروت ملی به نحو عادلانه هم یک ارزش است. اسلام معتقد است به تولید ثروت ملی و بالا رفتن سطح رفاه عمومی جامعه (۱۳۹۸/۸/۲۸).

بدون شک رشد و تعالی هر نظام اجتماعی در پرتو همبستگی اجتماعی و مشارکت عمومی افراد آن جامعه میسر می‌شود. در این زمینه نیز رهبر انقلاب در سخنرانی نخستین روز سال نو بیان داشته‌اند «نکته بعدی در باب منافع ملی، مساله اتحاد دل‌های مردم است؛ اتحاد عزم‌ها و اراده‌های مردم است. ما در این زمینه متاسفانه مشکلاتی داریم، عقب‌افتادگی‌هایی داریم، ارتباط و همدلی اجتماعی خیلی مهم است، در این زمینه دچار غفلت شدیم، خودمان به دست خودمان در وحدت ملی مان اختلال ایجاد می‌کنیم. همه ما در این غفلت شریکیم، همه ما وظیفه داریم که وحدت ملی را، اتحاد مردم را، اتحاد مردم و مسئولین را حفظ کنیم، روزه‌روز آن را تقویت کنیم.»

در نهایت می‌توان گفت ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری و حمایت از تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران از اهمیت بالایی برخوردار است و برای تحقق این مهم، باید به تقویت زیرساخت‌های قانونی و قضایی توجه شود تا فعالان اقتصادی بتوانند با اطمینان خاطر در عرصه تولید و سرمایه‌گذاری فعالیت کنند. بدون شک این امر نه تنها به افزایش تولید و اشتغال کمک خواهد کرد، بلکه مهم‌تر از آن می‌تواند به بهبود شرایط معیشتی مردم و ارتقای سطح زندگی آن‌ها نیز منجر شود.

نقش آموزش و مهارت‌آموزی در افزایش امید به آینده در میان نسل جوان

ناوبان دوم شایان کوچکی رودبند

♦ امید به آینده یکی از عوامل کلیدی در انگیزه‌بخشی و تقویت تاب‌آوری نسل جوان است. در ایران، با جمعیتی جوان و پویا، آموزش و مهارت‌آموزی به‌عنوان ابزاری اساسی برای پرورش امید و ایجاد چشم‌اندازی مثبت برای آینده شناخته می‌شوند. این مقاله به بررسی نقش آموزش و مهارت‌آموزی در افزایش امید به آینده در میان جوانان ایرانی می‌پردازد و چالش‌ها و راه‌حل‌های مرتبط با این موضوع را در بافت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ایران تحلیل می‌کند. ♦

و کارآموزی، به جوانان ایرانی کمک می‌کند تا مهارت‌های عملی و کاربردی برای ورود به بازار کار کسب کنند. سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای ایران در سال‌های اخیر برنامه‌های متعددی برای آموزش مهارت‌های شغلی مانند فناوری اطلاعات، صنایع دستی، و مهارت‌های صنعتی ارائه کرده است. این برنامه‌ها نه تنها به جوانان کمک می‌کنند تا شغل پیدا کنند، بلکه حس توانمندی و خودباوری را در آن‌ها تقویت می‌کنند. بر اساس گزارش یونیسف (۲۰۲۲)، مهارت‌های قابل انتقال مانند حل مسئله، کار تیمی، و مدیریت زمان، برای موفقیت در زندگی و کار ضروری هستند. در ایران، برنامه‌هایی مانند طرح‌های کارآموزی و همکاری‌های دانشگاه و صنعت می‌توانند این مهارت‌ها را تقویت کنند. برای مثال، طرح "کارورزی" وزارت کار ایران، که در سال‌های اخیر اجرا شده، به جوانان فرصت می‌دهد تا تجربه عملی در محیط‌های کاری واقعی کسب کنند، که این امر اعتماد به نفس و امید به آینده را افزایش می‌دهد.

◀ شواهد تجربی از ایران

پژوهش‌های داخلی نشان می‌دهند که آموزش و مهارت‌آموزی تأثیر مستقیمی بر امید به آینده در میان جوانان ایرانی دارند. مطالعه‌ای در مجله پژوهش‌های جامعه‌شناسی (۱۴۰۰) نشان داد که جوانان ایرانی که به آموزش با کیفیت و فرصت‌های مهارت‌آموزی دسترسی دارند، سطوح بالاتری از خوش‌بینی و انگیزه برای دستیابی به اهداف خود نشان می‌دهند. این مطالعه تأکید کرد که آموزش، به‌ویژه در زمینه‌های مرتبط با فناوری و نوآوری، به جوانان کمک می‌کند تا خود را در برابر تغییرات سریع اقتصادی و اجتماعی توانمند ببینند. با این حال،

◀ نقش آموزش در تقویت امید به آینده

آموزش، پایه‌ای برای توسعه فردی و اجتماعی است و در ایران، با توجه به نرخ بالای سواد (حدود ۹۷ درصد در سال ۱۴۰۲ بر اساس گزارش یونسکو)، نقش مهمی در شکل‌دهی به آرزوهای جوانان دارد. آموزش با فراهم کردن دانش و مهارت‌های لازم، به جوانان کمک می‌کند تا فرصت‌های شغلی بهتری پیدا کنند، سلامت جسمی و روانی خود را بهبود بخشند و به ثبات اقتصادی دست یابند. برای مثال، بر اساس گزارش سازمان بین‌المللی کار (ILO، ۲۰۲۳)، افراد با تحصیلات دانشگاهی در ایران به طور متوسط درآمد بالاتری نسبت به افرادی با تحصیلات متوسطه دارند، که این امر می‌تواند حس امنیت مالی و امید به آینده را تقویت کند. علاوه بر این، آموزش مهارت‌های قرن بیست‌ویکم مانند تفکر انتقادی، حل مسئله، و سواد دیجیتال، که در برنامه‌های آموزشی مدرن تأکید شده‌اند، برای موفقیت در بازار کار ایران ضروری است. با این حال، سیستم آموزشی ایران با چالش‌هایی مانند محتوای سنتی و عدم همخوانی کامل با نیازهای بازار کار مواجه است. به عنوان مثال، گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱) نشان می‌دهد که بسیاری از فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به دلیل نداشتن مهارت‌های عملی مورد نیاز بازار کار، با مشکل بیکاری مواجه می‌شوند. با این وجود، آموزش با کیفیت می‌تواند با ایجاد فرصت‌های برابر و تقویت اعتماد به نفس، امید را در میان جوانان افزایش دهد.

◀ تأثیر مهارت‌آموزی بر توانمندی و خوش‌بینی

مهارت‌آموزی، به‌ویژه از طریق برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای

توسعه برنامه‌های مهارت‌آموزی: گسترش برنامه‌های کارآموزی و آموزش‌های عملی، به‌ویژه در زمینه‌های فناوری اطلاعات، هوش مصنوعی، و انرژی‌های تجدیدپذیر، می‌تواند فرصت‌های شغلی جدیدی برای جوانان ایجاد کند.

حمایت از گروه‌های حاشیه‌ای: برنامه‌های ویژه برای زنان، جوانان روستایی، و اقلیت‌ها می‌توانند نابرابری‌های موجود را کاهش دهند و امید را در میان این گروه‌ها تقویت کنند.

افزایش شفافیت و مبارزه با فساد: ایجاد سیستم‌های شفاف برای استخدام و ارزیابی مدارک تحصیلی می‌تواند اعتماد جوانان به سیستم آموزشی و شغلی را افزایش دهد.

همان مطالعه نشان داد که موانعی مانند نابرابری در دسترسی به آموزش با کیفیت، به‌ویژه در مناطق محروم و روستایی، می‌تواند امید را در میان جوانان کاهش دهد. برای مثال، در برخی مناطق محروم ایران، مانند سیستان و بلوچستان، نرخ ترک تحصیل در مقطع متوسطه بالاتر از میانگین کشوری است (وزارت آموزش و پرورش، ۱۴۰۲). این موضوع نشان‌دهنده نیاز به سرمایه‌گذاری بیشتر در زیرساخت‌های آموزشی و برنامه‌های مهارت‌آموزی در این مناطق است.

چالش‌های آموزش و مهارت‌آموزی در ایران

ایران با چالش‌های متعددی در زمینه آموزش و مهارت‌آموزی مواجه است که می‌توانند تأثیر آن‌ها بر امید به آینده را محدود کنند. برخی از این چالش‌ها عبارتند از:

نابرابری در دسترسی به آموزش با کیفیت: مناطق روستایی و محروم به مراتب امکانات آموزشی کمتری نسبت به شهرهای بزرگ دارند. گزارش یونیسف (۲۰۲۲) نشان می‌دهد که در کشورهای در حال توسعه، از جمله ایران، شکاف بین مناطق شهری و روستایی در دسترسی به آموزش همچنان یک چالش بزرگ است.

عدم همخوانی آموزش با نیازهای بازار کار: بسیاری از برنامه‌های آموزشی در ایران بر محتوای نظری تمرکز دارند و کمتر به مهارت‌های عملی و نیازهای بازار کار توجه می‌کنند. این موضوع باعث شده که نرخ بیکاری در میان فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بالا باشد (حدود ۱۷ درصد در سال ۱۴۰۲، مرکز آمار ایران).

چالش‌های اقتصادی و اجتماعی: تحریم‌های اقتصادی، تورم، و محدودیت‌های مالی باعث شده‌اند که بسیاری از جوانان ایرانی با ناامیدی نسبت به آینده مواجه شوند. این عوامل می‌توانند تأثیر مثبت آموزش را تضعیف کنند.

راه‌حل‌ها و پیشنهادات

برای غلبه بر این چالش‌ها و تقویت نقش آموزش و مهارت‌آموزی در افزایش امید به آینده، پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

افزایش دسترسی به آموزش با کیفیت: دولت باید سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های آموزشی در مناطق محروم را افزایش دهد. برنامه‌هایی مانند بورسیه‌های تحصیلی و ارائه امکانات دیجیتال می‌توانند دسترسی به آموزش را بهبود بخشند.

اصلاح برنامه‌های درسی: برنامه‌های آموزشی باید با نیازهای بازار کار همسو شوند. همکاری بین دانشگاه‌ها، صنایع، و سازمان‌های فنی‌وحرفه‌ای می‌تواند به طراحی دوره‌های مرتبط‌تر کمک کند.

سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای ایران برنامه‌های متعددی برای آموزش مهارت‌های شغلی مانند فناوری اطلاعات، صنایع دستی، و مهارت‌های صنعتی ارائه کرده است. این برنامه‌ها نه تنها به جوانان کمک می‌کنند تا شغل پیدا کنند، بلکه حس توانمندی و خودباوری را در آن‌ها تقویت می‌کنند.

نتیجه‌گیری

آموزش و مهارت‌آموزی ابزارهای قدرتمندی برای افزایش امید به آینده در میان نسل جوان ایران هستند. این ابزارها با فراهم کردن دانش، مهارت، و فرصت‌های شغلی، به جوانان کمک می‌کنند تا آینده‌ای روشن‌تر برای خود تصور کنند و برای دستیابی به آن تلاش کنند. با این حال، برای تحقق کامل این پتانسیل، ایران باید چالش‌هایی مانند نابرابری در دسترسی به آموزش، عدم همخوانی برنامه‌های درسی با بازار کار، و مسائل اقتصادی را برطرف کند. با سرمایه‌گذاری در آموزش با کیفیت و برنامه‌های مهارت‌آموزی هدفمند، ایران می‌تواند نسلی امیدوار، توانمند، و آماده برای مشارکت در توسعه کشور پرورش دهد.

منبع

• سازمان بین‌المللی کار (ILO). (۲۰۲۳). *Employment and Economic Trends in Developing Countries*. Retrieved from <https://www.ilo.org>

• مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. (۱۴۰۱). گزارش وضعیت آموزش عالی و بازار کار در ایران.

• وزارت آموزش و پرورش ایران. (۱۴۰۲). آمار و ارقام نظام آموزشی ایران.

• مرکز آمار ایران. (۱۴۰۲). گزارش نرخ بیکاری در ایران.

• یونیسف (UNICEF). (۲۰۲۲). *Adolescent Education and Skills*. Retrieved from <https://www.unicef.org/education/skills-development>

• مجله پژوهش‌های جامعه‌شناسی. (۱۴۰۰). تأثیر آموزش بر امید به آینده در میان جوانان ایرانی.

• یونسکو (UNESCO). (۲۰۲۲). *Education Statistics: Iran*. Retrieved from <https://uis.unesco.org>

بخش هایی از قوانین مرتبط با خدمت وظیفه عمومی

کتاب قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب سال ۱۳۹۰ (معافیت پزشکی)

پاسدار جعفر منتظر

خدمت وظیفه عمومی است که وزارت دفاع با کسب نظر از وزارتخانه های کشور و بهداشت، ظرف حداکثر شش ماه تهیه می کند که پس از تأیید ستاد کل به تصویب هیأت وزیران می رسد.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲). نحوه آموزش و خدمت مشمولین معاف از رزم، برابر دستورالعملی است که از سوی ستاد کل تهیه و ابلاغ می گردد.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲). کسانی که به مواد مخدر اعتیاد دارند، مشمول بند (۳) این ماده می شوند و به هنگام معاینه، شناسایی و از سوی واحدهای وظیفه عمومی برای ترک اعتیاد به مدت حداکثر شش ماه به مراجع ذی ربط معرفی می گردند.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲). نیروهای مسلح مکلفند در حین خدمت، کارکنان وظیفه ای را که به مواد مخدر اعتیاد دارند، شناسایی و از سایر سربازان جدا نمایند و آنها را در واحدهای مستقل و مخصوص به کارگیری و به مراجع ذی ربط برای ترک اعتیاد در مدت یک ماه توسط پزشک معالج، معرفی کنند و در طول خدمت تحت نظر و مراقبت های لازم قرار دهند. مدت ترک اعتیاد برای یک بار جزء خدمت دوره

ماده ۳۹

مشمولان خدمت وظیفه عمومی از نظر وضع مزاجی و استعداد جسمی و روانی به چهار دسته به شرح زیر تقسیم می شود:

۱- کسانی که از نظر جسمی و روانی سالم و قادر به انجام خدمت هستند.
۲- کسانی که به علت نقص عضو و یا ابتلا به بیماری از سلامتی کامل برخوردار نبوده اما قادر به انجام خدمت در امور غیر رزمی می باشند.

۳- کسانی که به علت عدم رشد یا ابتلا به بیماری موقتاً قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نیستند.

۴- مشمولانی که به علت نقص عضو و یا ابتلا به بیماری جسمی و یا روانی به طور دائم قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نیستند.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲). نحوه طبقه بندی مشمولین و طرز معاینه و ضوابط معافیت پزشکی آنها براساس مقاطع تحصیلی مشمولین به موجب آیین نامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولین

پزشک از نیروهای مسلح معاینه شوند و در صورت نبودن پزشک از نیروهای مسلح، توسط پزشکان غیرنظامی متعهد که صلاحیت آنان به وسیله نیروی انتظامی تأیید شده باشد، معاینه گردند.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲). اظهار نظر در مورد معافیت پزشکی مشمولین توسط سه نفر پزشک نیروهای مسلح در هر شهرستان صورت می‌گیرد، رأی اکثریت این پزشکان معتبر است.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲). نیروهای مسلح موظفند پزشکان مورد نیاز شوراهای پزشکی را به نیروی انتظامی معرفی نمایند. در صورتیکه تأمین پزشکان مورد نیاز از نیروهای مسلح امکانپذیر نباشد، نیروی انتظامی از پزشکان غیرنظامی مورد تأیید در شورای پزشکی استفاده مینماید.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲). دولت مکلف است همه ساله هزینه تجهیز و تشکیل شورای پزشکی و شورای عالی پزشکی، فوق العاده پزشکان عضو شوراهای مذکور و همچنین هزینه معاینات تخصصی مشمولینی که از پرداخت هزینه معاینات معاف می‌باشند و هزینه‌های اجرای تبصره‌های (۳) و (۴) ماده (۳۹) را در اعتبارات نیروی انتظامی و بیمارستانهای ذیربط پیش‌بینی نماید.

ماده ۴۲

در صورتی که مشمولان در حین خدمت دوره ضرورت مبتلا به نقص عضو یا بیماری‌هایی شوند که پس از اتمام مدت معالجه که کمتر از ۶ ماه نباشد و طبق نظر شورای پزشکی بیمارستان‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی که مورد تأیید عقیدتی - سیاسی در نیروی مربوطه هستند قادر به انجام خدمت نباشند از انجام بقیه خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود.

ضرورت محاسبه میشود. این افراد پس از پایان خدمت قانونی از خدمت ترخیص می‌شوند لیکن در هر حال صدور کارت پایان خدمت منوط به ارائه گواهی ترک اعتیاد است.

ماده ۴۰

به مشمولانی که به علت ابتلا به بیماری موقتاً قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نباشند برای مدتی که شورای پزشکی تعیین می‌نماید و در هر حال متجاوز از یک سال نخواهد بود معافیت موقت پزشکی داده خواهد شد و در سال دوم در صورت ادامه بیماری به همان نحو اقدام و چنانچه در سال سوم نیز قادر به انجام خدمت نباشند به طور دائم از خدمت دوره ضرورت معاف خواهند شد.

تبصره ۱: مشمولان پزشک فقط در صورتی معاف دائم از خدمت دوره ضرورت شناخته می‌شوند که قادر به اشتغال به حرفه طبابت نباشند. آن تعداد از مشمولین خدمت دوره ضرورت پزشک که از سلامتی کامل برخوردار نیستند لیکن قادر به طبابت می‌باشند، به خدمت دوره ضرورت اعزام می‌گردند و برابر نظر شوراهای پزشکی از خدمت سنگین معاف خواهند شد.

تبصره ۲: در زمان جنگ یا بسیج همگانی می‌توان افرادی را که در زمان صلح به علل پزشکی یا تکفل از خدمت دوره ضرورت معاف شده‌اند نیز به خدمت احضار کرد.

ماده ۴۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲)

کلیه مشمولین وظیفه باید قبل از اعزام به خدمت توسط یک

تبصره: دوران معالجه مشمولان موضوع این ماده جزو خدمت دوره ضرورت آنان محسوب می گردد.

◀ ماده ۴۲ مکرر (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲)

مشمولینی که در شورای پزشکی شهرستان مربوط با معاینه بالینی معاف از خدمت تشخیص داده نشوند و به تشخیص این شورا یا رئیس واحد وظیفه عمومی مربوط یا اعتراض مشمول، نیاز به معاینه تخصصی داشته باشند، رئیس حوزه موظف است آنان را به نزدیکترین مرکز مجهز وزارت بهداشت، یا بیمارستانهای نیروهای مسلح معرفی نماید تا مورد معاینه قرار گیرند و نتیجه معاینه تخصصی برای تصمیم گیری به شورای پزشکی همان شهرستان ارسال و در صورت اصرار بر اعتراض مشمولین با تأمین هزینه ها از سوی مشمول نتایج جهت تصمیم گیری به شورای عالی پزشکی متشکل از پزشکان متخصص استان ارسال گردد.

تبصره ۱۰. مشمولینی که متقاضی معاینه تخصصی باشند، قبلاً باید هزینه های پیشبینی شده را به حساب دولت پرداخت نمایند. پس

از معاینه طبق این قانون با مشمولان رفتار میشود. مشمولینی که به تشخیص شورای پزشکی نیاز به معاینه تخصصی دارند، همچنین مشمولین مددجوی تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و افرادی که به تأیید کمیته امداد امام خمینی (ره) محل فاقد تمکن مالی هستند از پرداخت وجه مزبور معاف میباشند.

تبصره ۲. مراکز مجهز وزارت بهداشت یا بیمارستانهای نیروهای مسلح موظفند به وضعیت مشمولین معرفی شده واحد مربوطه خارج از نوبت رسیدگی نمایند و آنان را حداکثر ظرف یک ماه مورد معاینه تخصصی قرار دهند.

تبصره ۳. چنانچه مشمولینی که برای معاینات تخصصی به مراکز مجهز وزارت بهداشت یا بیمارستانهای نیروهای مسلح معرفی میشوند، ظرف یکماه به این مراکز مراجعه نکنند، پس از تعیین تکلیف به خدمت اعزام می شوند.

◀ ماده ۴۳ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲)

چنانچه رئیس سازمان یا نماینده او اطمینان حاصل نماید که

مدت خدمت دوره ضرورت :

نام سازمان	وضعیت سکونت	نوع منطقه خدمتی		مدت خدمت	
				قبل	جدید
سازمان های نیروهای مسلح و یگان های حفاظت در دستگاه های دولتی	بومی	عادی		۲۴ ماه	۲۱ ماه
	غیر بومی (۲۰۰ کیلومتر به بالا)	عادی		۲۱ ماه	۱۸ ماه
	بومی	امنیتی غیر درگیر، عملیاتی، محروم یا بد آب و هوا، مراقبت از مرز و جزایر خلیج فارس غیر از نازعات		۲۱ ماه	۱۸ ماه
		امنیتی درگیر و جزایر نازعات	بکارگیری شده در یگان های رزم دارای مأموریت رزمی - امنیتی	۱۷ ماه	۱۴ ماه
			بکارگیری شده در یگان های رزم غیرمأموریت رزمی - امنیتی (پشتیبانی رزم و خدمات رزم)	۲۱ ماه	۱۸ ماه
	غیر بومی	امنیتی غیر درگیر، عملیاتی، محروم یا بد آب و هوا، مراقبت از مرز و جزایر خلیج فارس غیر از نازعات		۱۸ ماه	۱۵ ماه
		امنیتی درگیر و جزایر نازعات	بکارگیری شده در یگان های رزم دارای مأموریت رزمی - امنیتی	۱۷ ماه	۱۴ ماه
			بکارگیری شده در یگان های رزم غیر مأموریت رزمی - امنیتی (پشتیبانی رزم و خدمات رزم)	۱۸ ماه	۱۵ ماه
مشمولین مأمور به دستگاه های دولتی (غیر نظامی)	-	کلیه مناطق		۲۴ ماه	

کلیه مشمولین وظیفه باید قبل از اعزام به خدمت توسط یک پزشک از نیروهای مسلح معاینه شوند و در صورت نبودن پزشک از نیروهای مسلح، توسط پزشکان غیرنظامی متعهد که صلاحیت آنان به وسیله نیروی انتظامی تأیید شده باشد، معاینه گردند.

رأی شورای پزشکی مطابق مقررات صادر نشده است، پرونده را برای بررسی به شورای عالی پزشکی که از سه پزشک متخصص نیروهای مسلح تشکیل می گردد ارجاع می دهد. نظر این شورا قطعی و لازم الاجراء است.

موارد ضروری برای اجرای ابلاغ جدول خدمت

نسبت به تردد روزانه بعد از ساعت اداری به خارج از پادگان اقدام نموده و در آسایشگاه رده خدمتی سکونت دائم نداشته باشند، بومی تلقی گردیده و نیروی انسانی رده خدمتی می بایست نسبت به طرح موضوع در کمیسیون سرباز رده و تنظیم صورت جلسه و دریافت تأییدیه از بازرسی و حفاظت، نسبت اصلاح وضعیت وی به بومی اقدام نماید. کارکنان وظیفه شاغل در یگان های حفاظت فیزیکی دستگاه های دولتی از جمله سازمان زندان ها، وزارت اطلاعات، قوه قضاییه، انرژی اتمی، سازمان شیلات و... به تناسب منطقه ای که در آن خدمت می نمایند (بومی و غیربومی) همانند کارکنان وظیفه شاغل در نیروهای مسلح تابع ضوابط ابلاغی جدید خواهند بود. کارکنان وظیفه ای که مدتی از خدمت خود را در مناطق امنیتی درگیر بوده سپس به یگان عادی و یا غیر درگیر انتقال یابند و بالعکس، به نسبت مدت خدمت در آن مناطق، از مزایای کسر خدمت بهره مند می گردند. به ازای هرماه خدمت در مناطق با مدت ۱۴ ماه، به میزان ۱۵ روز کسر خدمت تعلق می گیرد. به ازای هرماه خدمت در مناطق با مدت ۱۵ ماه، به میزان ۱۲ روز کسر خدمت تعلق می گیرد. به ازای هرماه خدمت در مناطق با مدت ۱۸ ماه، به میزان ۵ روز کسر خدمت تعلق می گیرد.

مدت خدمت کلیه کارکنان وظیفه حین خدمت و مشمولانی که از ابلاغیه شماره ۸۲۵۷/۴/۴۰۴ س به تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۰۴ به خدمت اعزام می گردند بر اساس مدت خدمت تعیین شده در جدول فوق می باشد. کارکنان وظیفه بومی: به کارکنان وظیفه ای که فاصله محل سکونت آنان تا محل خدمت آنان کمتر از ۲۰۰ کیلومتر باشد، اطلاق می شود. کارکنان وظیفه غیربومی: به کارکنان وظیفه ای که فاصله محل سکونت آنان تا موقعیت محل خدمت آنان ۲۰۰ کیلومتر و یا بیشتر باشد، اطلاق می گردد. (ملاک فاصله، نقشه ای حدود یا حاشیه ی شهری نبوده، بلکه فاصله دقیق یگان خدمتی تا محل سکونت است). مبنای تعیین محل سکونت، آدرس اولیه ی مندرج در برگه اعزام کارکنان وظیفه می باشد و در صورتی که آدرس آنان تغییر یابد با استشهاد محلی و مستندات مربوط (فیش برق، گاز، تلفن و ...) و تأیید آن از سوی شورای محل سکونت و بررسی رده (از طریق بازرسی یا حفاظت رده) وضعیت بومی یا غیربومی بودن آنان تأیید خواهد شد. کارکنان وظیفه متقاضی استفاده از مزایای غیربومی (بالای ۲۰۰ کیلومتر)، الزاماً می بایست حداقل در طول هفته ۵ شب را در محل خدمت یا پادگان حضور شبانه روزی داشته باشند. کارکنان وظیفه بومی که در محل خدمت، اقامت شبانه روزی دارند کماکان بومی محسوب شده و شرایط غیربومی برای آنان ایجاد نخواهد گردید.

کارکنان وظیفه شاغل در مشاغل شیفتی (نگهبانی و...) که فاصله محل سکونت آنان تا یگان خدمتی ۲۰۰ کیلومتر و بالاتر باشد و ۲۴ ساعت استراحت خود را در یگان خدمتی استراحت می کنند و به منزل مراجعت نمی کنند غیربومی محسوب می گردند. کارکنان وظیفه شاغل در مشاغل شیفتی (نگهبانی و...) که فاصله محل سکونت آنان تا یگان خدمتی ۲۰۰ کیلومتر و بالاتر باشد و ۲۴ ساعت استراحت خود را به منزل مراجعت می کنند بومی محسوب می گردند. کارکنان وظیفه ای که مدتی از خدمت خود را در مناطق امنیتی (درگیر و غیر درگیر)، محروم و بد آب و هوا و ... بوده سپس به یگان های مستقر در مناطق عادی انتقال یابند، به نسبت مدت خدمت در آن مناطق، از مزایای کاهش خدمت بهره مند خواهند شد. چنانچه هر یک از کارکنان وظیفه غیربومی به صورت مداوم،

اخبار مربوط به حوزه خدمت وظیفه عمومی

رسیدگی به وضعیت شهداء و مجروحین کارکنان وظیفه حمله رژیم صیونیستی

پاسدار جعفر منتظر

خانواده ها واریز می گردد.

۲- هماهنگی یک سفرمعنوی و زیارتی رایگان با هماهنگی خانواده ها به مشهد مقدس از طریق امکانات نیروها و رده های مربوطه با همکاری ایثارگران رده .

۳- ارائه خدمات مشاوره ای و مددکاری رایگان به خانواده های شهداء و مجروحین کارکنان وظیفه .

۴- پیگیری برگزاری کمیسیون ماده ۱۳۴ در کوتاهترین زمان ممکن برای مجروحین سرباز جهت احراز و تعیین درصد جانبازی از اداره ایثارگران.

۴/۱- هماهنگی لازم با مرکز خدمات کارکنان رده مبنی بر پرداخت بیمه غرامت شهدا و مجروحین بعمل آمده.

۵- پیگیری دریافت درجه رشادت شهدای وظیفه از طریق ایثارگران رده اقدام می گردد.

در پی حمله وحشیانه و جنایتکارانه رژیم جعلی و کودک کش صهیونیستی به برخی از نقاط میهن اسلامی و شهادت تنی چند از فرماندهان، دانشمندان، هم وطنان و نیروهای مسلح عزیز کشورمان، لازم است؛ مسئولین محترم منابع سرباز نیروها، سپاه های استانی، و رده های عمده سپاه موظف شدند نسبت به رسیدگی به وضعیت کارکنان وظیفه شهید و حادثه دیده با هدف دلجویی و کاهش تألمات، دغدغه ها و تقویت روحی و روانی خانواده آنان، تمهیدات و ملاحظات لازم برابر موارد زیر بعمل آورند:

۱- مبلغ ۱۰۰ میلیون تومان کمک بلاعوض بابت تامین هزینه های اولیه برگزاری مراسم شهدای معظم برای هر خانواده در نظر گرفته شده است (برای شهدای متاهل ۵۰ میلیون تومان برای همسر و ۵۰ میلیون تومان برای والدین) که بصورت متمرکز از طریق اداره ایثارگران معاونت نیروی انسانی سپاه و معاونت طرح و برنامه کل سپاه بحساب

بنیان ملی بر مبنای قرآنی و دست یاری گشتن بر بنده ثبت می کنند که دارای خصوصیات برجسته می باشد

سومین دوره مسابقات مهارتی کارکنان وظیفه نیروهای مسلح

منظور

بهره گیری از مهارت آموزندگان برتر در طول خدمت دوره خدمت

ایجاد شایسته ها و افزایش مهارت در دوره خدمت ضرورت

افزایش انگیزه، مهارت و توانایی در کارکنان وظیفه دارای مهارت

ایجاد فرصت مناسب برای شایسته ها و مهارت ها و افزایش توانایی های کارکنان وظیفه

افزایش اعتبار خدمت مقدس سربازی در جامعه

مراحل

ثبت نام از ۸ شهریور

شهرستانی از ۲۸ شهریور

استانی از ۱۸ شهریور

سازمانی از ۲۸ شهریور

عناوین رشته ها

تعمیر کار خودرو سبک	آشپزی سنتی	آمادگی جسمانی	تعمیرات سخت افزار تلفن همراه
برقکار ساختمان	عکاسی دیجیتال	حفاظت فیزیکی	نانوایی سنتی لواشی
آرایشگری مردانه	سرویس کار خودرو	تعمیر کار برق خودرو	برنامه نویسی پایتون
برنامه نویسی WEB با PHP	برنامه نویسی معماری AUTO CAD	تعمیر و نصب دوربین مدار بسته	خیاطی مردانه تلوار دوزی
درب و پنجره ساز پر ویل آهنی	نصب و تعمیر کار کولرهای گازی پنجره ای و لیسیت	تعمیر کار آبرنگین دیواری و پنچ	کمک های اولیه و آمادگی در برابر مخاطرات

جوایز

تعمین محل خدمت

مراقبتی تشویقی

اعطای کارت آمادگی

پرداخت تسهیلات وام اشتغال

بشدن با علاقه خدمت سربازی

اولویت کربلش و استخدام در سپاه

یادداشت نقدی ۱۰ میلیون تومان

ای لشکر حیدر کثر خبر یمن را بردار

کاری که ملت یمن و دولت انصار الله
در پشتیبانی از مردم غزه انجام دادند، انصافاً
در خور تحسین است... امیدواریم ان شاء الله
این مجاهدتها و مقاومتها ادامه پیدا کند
حتی النصر باذن الله تعالی.

رهبر انقلاب اسلامی

۱۴۰۲/۱۰/۲۶

«ای ایران» بخوان

ملت ایران عزیز است و عزیز خواهد بود، پیروز است و پیروز خواهد بود به توفیق الهی، و امیدواریم خدای متعال این ملت را در زیر سایه الطاف خودش همیشه با عزت و شرف محفوظ بدارد، درجات امام بزرگوار را عالی کند و حضرت بقیة الله (ارواحنا فداه) را از این ملت، راضی و خشنود کند و کمک آن بزرگوار پشتیبان این ملت باشد.

عید ما
روز ۲۲ بهمن
روز انقلاب